

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas förslagen i budgetpropositionen för år 1999 om anslag inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, jämte 54 motionsyrkanden. Riksdagen har den 2 december 1998 fastställt utgiftsramen för utgiftsområdet till 11 973 865 000 kr.

Regeringens förslag om medelsanvisning på anslag m.m. tillstyrks. Anslagna medel för utgiftsområdet minskar därmed med ca 1,75 miljarder kronor jämfört med budgetåret 1998. Utfallet år 1997 liksom prognosen för år 1998 visar att utgifterna överskattats, framför allt utgifter som finansieras av EU. Det har fått till följd att betydande anslagsbehållningar skapats. Vid utgången av år 1998 beräknas de sammantagna behållningarna inom utgiftsområdet överstiga 4,5 miljarder kronor. Mot bakgrund av att även anslags-sparande kan tas i anspråk för att täcka utgifter år 1999 minskas ramen för utgiftsområdet engångsvis detta år. Minskningen av ramen återspeglar således inte några besparingsåtgärder.

De viktigaste målen inom utgiftsområdet är bl.a. en reformerad gemensam jordbruks- och fiskeripolitik, produktion av säkra livsmedel med hög kvalitet och förstärkning av konsumentperspektivet, gott hälsotillstånd bland husdjuren, värnande av jordbrukets natur- och kulturmiljö, ekologiskt hållbar livsmedelsproduktion för ökad sysselsättning, regional balans och uthållig tillväxt. När det gäller prioriteringar för år 1999 innebär regeringens förslag bl.a. att en ny myndighet för ekonomiska analyser av jordbrukspolitiken inrättas och att en ytterligare satsning på exportfrämjande åtgärder görs. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) tillförs ytterligare medel dels för anordnande av kompletterande utbildning för utländska veterinärer, dels för delfinansiering av en ny djurskyddsprofessur. Vidare förstärks anslaget avseende ersättning för viltskador. Frågan om antibiotikans roll inom animalieproduktionen med avseende bl.a. på uppkomsten av antibiotikaresistens uppmärksammas. Arbetet härmed och med att förhindra EHEC-smitta tillförs ytterligare medel. En ytterligare satsning görs på arbetet med produktions- och miljörådgivning till skogsägarna och biotopskydd inom skogsbruket.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Till betänkandet har fogats 6 reservationer och 5 särskilda yttranden.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1998/99:1 utgiftsområde 23 föreslagit

1. att riksdagen godkänner att Statens jordbruksverk skall ha tillgång till en kredit på myndighetens särskilda räntekonto för EU-verksamhet i Riksgäldskontoret på 5 500 000 000 kr (se avsnitt 4.6),

2. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget B 8 Strukturstöd inom livsmedelsområdet, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 55 000 000 kronor efter år 1999 (avsnitt 4.6),

3. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget B 9 Från EG-budgeten finansierat strukturstöd, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 89 000 000 kronor efter år 1999 (avsnitt 4.6),

4. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget B 11 Från EG-budgeten finansierade regionala stöd till jordbruket, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 150 000 000 kronor efter år 1999 (avsnitt 4.6),

5. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget B 12 Kompletterande åtgärder inom jordbruket, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 500 000 000 kronor efter år 1999 (avsnitt 4.6),

6. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget B 13 Från EG-budgeten finansierade kompletterande åtgärder inom jordbruket, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 500 000 000 kronor efter år 1999 (avsnitt 4.6),

7. att riksdagen godkänner regeringens förslag om Svensk Fisks framtida verksamhet (avsnitt 5.5.1),

8. att riksdagen godkänner regeringens förslag om avveckling av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden (avsnitt 8.5),

9. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget G 3 Skogs- och jordbrukets forskningsråd: Forskning och kollektiv forskning, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 155 000 000 kronor efter år 1999 (avsnitt 9.5),

10. att riksdagen för år 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar enligt följande uppställning:

Internationellt samarbete

A 1 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m., ramanslag 37 989 000 kr,

Jordbruk och trädgårdsnäring

B 1 Statens jordbruksverk, ramanslag 229 907 000 kr,

B 2 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m., ramanslag 22 000 000 kr,

B 3 Djurregister, ramanslag 14 000 000 kr,

- B 4 Statens utsädeskontroll, ramanslag 1 002 000 kr,
- B 5 Statens växtsortnämnd, ramanslag 1 371 000 kr,
- B 6 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket, reservationsanslag 26 740 000 kr,
- B 7 Bekämpande av växtsjukdomar, ramanslag 2 629 000 kr,
- B 8 Strukturstöd inom livsmedelssektorn, ramanslag 107 500 000 kr,
- B 9 Från EG-budgeten finansierat strukturstöd, ramanslag 127 500 000 kr,
- B 10 Regionala stöd till jordbruket, ramanslag 717 000 000 kr,
- B 11 Från EG-budgeten finansierade regionala stöd till jordbruket, ramanslag 325 000 000 kr,
- B 12 Kompletterande åtgärder inom jordbruket, ramanslag 1 370 000 000 kr,
- B 13 Från EG-budgeten finansierade kompletterande åtgärder inom jordbruket, ramanslag 1 307 500 000 kr,
- B 14 Arealersättning och djurbidrag m.m., ramanslag 3 650 000 000 kr,
- B 15 Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter; ramanslag 1 550 000 000 kr,
- B 16 Räntekostnader för förskottade arealersättningar, m.m., ramanslag 80 000 000 kr,
- B 17 Jordbrukets blockdatabas, ramanslag 18 040 000 kr,
- B 18 Jordbruks- och livsmedelsekonomiska institutet, ramanslag 4 000 000 kr,

Fiske

- C 1 Fiskeriverket, ramanslag 59 058 000 kr,
- C 2 Strukturstöd till fisket m.m., ramanslag 30 890 000 kr,
- C 3 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m. ramanslag 80 000 000 kr,
- C 4 Fiskevård, ramanslag 20 000 000 kr,

Rennäring m.m.

- D 1 Främjande av rennäringen m.m., ramanslag 37 000 000 kr,
- D 2 Ersättningar för viltskador m.m., ramanslag 56 000 000 kr,
- D 3 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m., ramanslag 1 538 000 kr,

Djurskydd och djurhälsovård

- E 1 Statens veterinärmedicinska anstalt, ramanslag 80 563 000 kr,
- E 2 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen, obetecknat anslag 80 277 000 kr,
- E 3 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder, ramanslag 20 490 000 kr,
- E 4 Centrala försöksdjursnämnden, ramanslag 7 043 000 kr,
- E 5 Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar, ramanslag 90 950 000 kr,

Livsmedel

- F 1 Statens livsmedelsverk, ramanslag 108 926 000 kr,
- F 2 Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden, ramanslag 597 000 kr,
- F 3 Kostnader för livsmedelsberedskap, ramanslag 23 658 000 kr,
- F 4 Livsmedelsstatistik, ramanslag 24 588 000 kr,
- F 5 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten, ramanslag 3 700 000 kr,
- F 6 Exportfrämjande åtgärder, ramanslag 15 000 000 kr,

Utbildning och forskning

- G 1 Sveriges lantbruksuniversitet, ramanslag 1 080 919 000 kr,
- G 2 Skogs- och jordbrukets forskningsråd: Förvaltningskostnader, ramanslag 11 158 000 kr,
- G 3 Skogs- och jordbrukets forskningsråd: Forskning samt kollektiv forskning; ramanslag 197 285 000 kr,
- G 4 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien, obetecknat anslag 920 000 kr,

Skogsnäring

- H 1 Skogsvårdsorganisationen, ramanslag 268 022 000 kr,
- H 2 Insatser för skogsbruket, ramanslag 75 700 000 kr,
- H 3 Internationellt skogssamarbete, ramanslag 1 405 000 kr,
- H 4 Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning, ramanslag 6 000 000 kr.

Motioner från allmänna motionstiden 1998

1998/99: MJ201 av Lars Hjertén och Lars Elinderson (m) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att svenska jordbruk kan överleva årets katastrofala skörderesultat i likhet med vad som sker i Finland.

1998/99: MJ214 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att stödet till föreningar som bevarar hotade lantraser ökas budgetåret 1999 och att detta tas inom Jordbruksverkets ram,

1998/99: MJ219 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utnyttja hela den framförhandlade miljöramen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skördeläget,

1998/99: MJ221 av Gudrun Lindvall (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det föreslagna jordbruks- och livsmedelsekonomiska institutet skall utföra konsekvensanalyser av effekterna för djurskyddet av förslag som läggs fram inom EU,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att institutet skall tillföras djurskyddskompetens för att kunna utföra ett kvalificerat analysarbete.

1998/99: MJ223 av Ingvar Eriksson och Jan Backman (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillkomsten av ett jordbruksekonomiskt institut.

1998/99: MJ224 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kostnadsramarna för EU-medfinansierade anslag långsiktigt skall ligga på en nivå som innebär att Sverige fullt ut använder de EU-anslag som är möjliga,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fullt ut användande av kostnadsramarna för EU-finansierade stöd som arealersättning och djurbidrag,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till avbytartjänst,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om exportfrämjande åtgärder,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att minska jordbruksbyråkratin,

16. att riksdagen avslår regeringens förslag om inrättande av ett nytt jordbruks- och livsmedelspolitiskt institut,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilt stöd till mjölkproduktion i skogs- och mellanbygd,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om akuthjälp på grund av skördekatastrof,

33. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om REKO-stödet,

39. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om öronmärkta medel för fettfeneklippning,

40. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rennäring,

43. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skoglig kompetens och resurser vid Sveriges beskickningar utomlands,

44. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skogsorganisationernas informations- och rådgivningsverksamhet,

45. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statlig representation vid internationella skogliga symposier, mässor m.m.,

46. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av ett katastrofskydd för skogsägare,

47. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anvisar anslagen under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag tkr	Anslagsförändring tkr
B 1. Statens jordbruksverk	229 907	-23 000
B 6. Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	26 740	25 000
B 14. Arealersättningar och djurbidrag m.m.	3 650 000	1 350 000
B 18. Jordbruks- och livsmedels-ekonomiska institutet	4 000	-4 000
C 4. Fiskevård	20 000	5 000
D 1. Främjande av rennäringen	37 000	13 000
F 6. Exportfrämjande åtgärder	15 000	35 000
H 2. Insatser för skogsbruket	75 700	3 000
H 3. Internationellt skogssamarbete	1 405	1 000
Nedsättning av växthusnäringens koldioxidavgift		10 000
Nytt anslag REKO-stödd trädgårdsnäring		13 000
Nytt anslag Avbyttjänst		30 000
Nytt anslag Engångsvis mjölkproduktionsinsats i skogs- och mellanbygd		50 000
Nytt anslag Katastrofersättning		30 000
Nytt anslag Exportkreditgaranti		30 000

1998/99: MJ229 av Margareta Andersson och Eskil Erlandsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalisering av Jordbruks- och livsmedelsekonomiskt institut till Jönköping.

1998/99: MJ232 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om satsning på marknadsstödjande åtgärder för ekologiska produkter,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade anslag för försöks- och utvecklingsverksamhet inom det ekologiska jordbruket,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett forskningscentrum för ekologiskt jordbruk i Järna,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fettfeneklippning av odlade laxsmolt,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ersättningsnivån per ren för rovdjursrivna renar,

6. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1999 anvisa anslagen under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar enligt Miljöpartiets förslag i tabell.

Anslag	Regeringens förslag tkr	Anslagsförändring tkr
B 6. Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	27 000	10 000
Nytt anslag: Ekologisk forskning		5 000
F 6. Exportfrämjande åtgärder	15 000	-15 000

1998/99: MJ233 av Gunnel Wallin (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder med anledning av skördeläget.

1998/99: MJ239 av Ola Rask och Claes-Göran Brandin (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen och finansieringen av forskning, utvecklingsarbete och rådgivning för fritidsodling,

1998/99: MJ242 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om medel till ett ekologiskt/biodynamiskt forskningscentrum i Järna för år 1999,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att behov av medel för ekologiskt biodynamiska forskningscentrum skall beaktas i tilläggsbudgeten våren 1999.

1998/99: MJ248 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari yrkas

5. att riksdagen beslutar att under B 1 inom utgiftsområde 23 anvisa ett anslag om 224 907 000 kr i enlighet med vad anförts i motionen,

6. att riksdagen beslutar att under H 1 inom utgiftsområde 23 anvisa ett anslag om 273 022 000 kr i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99: MJ253 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag på en långsiktig finansiering av fiskevården,

6. att riksdagen beslutar att medel till fettfeneklippning finansieras under anslag C 3.

1998/99: MJ256 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om veterinärorganisationen,

1998/99: MJ306 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om information och rådgivning,

1998/99: MJ410 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fiskutsättning,

1998/99: MJ505 av Kjell Nordström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att professuren i djurskydd skall placeras vid institutionen för husdjurens miljö och hälsa vid veterinärmedicinska fakulteten vid SLU i Skara.

1998/99: MJ601 av Bertil Persson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att frigöra Alnarp från Ultuna.

1998/99: MJ602 av Dan Ericsson (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalisering av del av Lantbruksuniversitetets (SLU) utbildnings- och forskningsverksamhet i Östergötland.

1998/99: MJ603 av Karin Falkmer och Tomas Högström (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvalificerad yrkesutbildning med inriktning mot användning av CNC-maskiner vid Skogsmästarskolan vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Skinnskatteberg.

1998/99: MJ604 av Birgitta Carlsson och Marianne Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att placera professuren i djurskydd i Skara.

1998/99: MJ607 av Lars Hjertén och Lars Elinderson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalisering av professuren i djurskydd.

1998/99: MJ608 av Sven Bergström m.fl. (c, m, mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anslag till utbildning och forskning i ekologisk odling vid Rudolf Steinerhögskolan fr.o.m. budgetåret 2000,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett anslag för forskning och utbildning i ekologisk odling vid Rudolf Steinerhögskolan på 3 miljoner kronor, finansierat genom en omfördelning av 1,5 miljoner kronor från anslaget B 6 och 1,5 miljoner kronor från anslaget G 1,

3. att riksdagen hos regeringen begär att den återkommer i nästa budgetproposition med förslag till permanent bidrag till den utbildning och forskning som bedrivs vid Rudolf Steinerhögskolan.

1998/99: MJ904 av Gudrun Lindvall (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att 29 a § jaktförordningen ändras i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ersättningar för tamdjur rivna av hotade rovdjur även skall utgå för tamdjur som inte ingår i näringsverksamhet.

1998/99:Fi210 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

23. att riksdagen beslutar om fördelning av anslag inom utgiftsområde 23 i enlighet med vad i motionen anförts.

Anslag	Regeringens förslag tkr	Anslagsförändring tkr
F 6. Exportfrämjande verksamhet	15 000	30 000

1998/99:Fi211 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

19. (del) att riksdagen för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård samt utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar enligt uppställningen i bilaga 2.

Anslag	Regeringens förslag tkr	Anslagsförändring tkr
B 1. Statens jordbruksverk	229 907	-111 000
E 2. Bidrag till distriktsveterinärorganisationen	80 277	7 000
E 3. Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	20 490	4 000

Utfrågningar, uppvaktningar m.m.

Representanter för Smittskyddsinstitutet har lämnat information till utskottet. Vidare har utskottet uppvaktats av representanter för Lantbrukarnas Riksförbund och Svenska Samernas Riksförbund.

Utskottet har mottagit ett antal skrivelser i ärendet.

Utskottet

1. Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Propositionen

Utgiftsområde 23 omfattar jordbruk och trädgårdsnäring, fiske, rennäring, djurskydd och djurhälsovård, livsmedelskontroll, utbildning och forskning samt skogsnäring. Utgiftsområdet omfattar 45 anslag fördelade på 8 verksamhetsområden, där det dominerande området är jordbruks- och trädgårdsnäring. Inom utgiftsområdet ryms följande myndigheter: Statens jordbruksverk, Statens utsädeskontroll, Statens växtsortnämnd, Fiskeriverket, Statens veterinärmedicinska anstalt, Centrala försöksdjursnämnden, Statens livsmedelsverk, Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden, Sveriges lantbruksuni-

versitet, Skogs- och jordbrukets forskningsråd samt Skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna.

Jordbruksdepartementet ansvarar för utgiftsområde 23. För frågor som rör skogsnäringen och Skogsvårdsorganisationen ansvarar dock Närings- och handelsdepartementet. Jordbruksdepartementet har vidare ett samordningsansvar för frågor som rör nationella minoriteter i Sverige. Sametinget redovisas emellertid under utgiftsområde 1, Rikets styrelse.

För budgetåret 1999 föreslås att sammanlagt 11 973,9 miljoner kronor anslås för utgiftsområdet. Anslagna medel för utgiftsområdet minskar därmed med ca 1,75 miljarder kronor jämfört med budgetåret 1998. Utfallet år 1997 liksom prognosen för år 1998 visar att utgifterna överskattats, framför allt utgifter som finansieras av EU. Det har fått till följd att betydande anslagsbehållningar skapats. Vid utgången av år 1998 beräknas de sammantagna behållningarna inom utgiftsområdet överstiga 4,5 miljarder kronor.

Mot bakgrund av att även anslagssparande kan tas i anspråk för att täcka utgifter år 1999 minskar ramen för utgiftsområdet engångsvis detta år. Minskningen av ramen återspeglar således inte några besparingsåtgärder. Ungefär 60 % av utgifterna finansieras från EG-budgeten. Merparten av EG-stödet avser obligatoriska åtgärder såsom arealersättning, djurbidrag, intervention och exportbidrag. Därtill kommer delfinansierade frivilliga stöd och ersättningar som förutsätter nationell medfinansiering. Till dessa hör miljöersättningar, stöd till mindre gynnade områden och strukturstöd.

De viktigaste målen inom utgiftsområdet är bl.a. en reformerad gemensam jordbruks- och fiskeripolitik, produktion av säkra livsmedel med hög kvalitet och förstärkning av konsumentperspektivet, gott hälsotillstånd bland husdjuren, värnande av jordbrukets natur- och kulturmiljö, ekologiskt hållbar livsmedelsproduktion för ökad sysselsättning, regional balans och uthållig tillväxt.

Målen för EG:s gemensamma jordbrukspolitik (Common Agricultural Policy, CAP), som formulerades i Romfördraget, är höjd produktivitet inom jordbruket, skälig levnadsstandard för jordbrukarna, marknadsstabilitet, tryggad livsmedelsförsörjning och skäliga livsmedelspriser för konsumenterna. I arbetet med att medverka till en övergripande reform av CAP skall Sverige verka för en jordbruks- och livsmedelspolitik inom EU med tre övergripande mål. Jordbruks- och livsmedelsföretagens produktion skall styras av konsumenternas efterfrågan. Produktionen skall vara såväl ekologiskt som ekonomiskt hållbar på lång sikt. EU skall även medverka till att förbättra den globala livsmedelssäkerheten (prop. 1997/98:142, bet. 1997/98:JoU23, rskr. 1997/98:241).

Den gemensamma fiskeripolitiken (Common Fisheries Policy, CFP) syftar till ett ändamålsenligt och ansvarsfullt utnyttjande av de levande resurserna i vattnen och inom vattenbruket, samtidigt som hänsyn tas till fiskerisektorns intresse av en långsiktig utveckling och de ekonomiska och sociala förhållandena inom sektorn. Vidare att hänsyn tas till konsumenternas intressen och till de biologiska begränsningarna som följer av hänsynen till det marina ekosystemet.

När det gäller prioriteringar för år 1999 redovisas inrättandet av en ny myndighet för ekonomiska analyser av jordbrukspolitiken, exportfrämjande åtgärder, kompletterande utbildning för utländska veterinärer, en ny djurskyddsprofessur, resursförstärkning för Sveriges lantbruksuniversitet, ersättning för viltskador, arbetet med att förhindra antibiotikaresistens och EHEC-smitta, produktions- och miljörådgivning till skogsägarna och biotopskydd inom skogsbruket.

Regeringens förslag för år 1999 innebär att 38 miljoner kronor reserverats för internationellt samarbete inom Jordbruksdepartementets ansvarsområde, 9 554 miljoner kronor för jordbruk och trädgårdsnäring, 190 miljoner kronor för fiske, 95 miljoner kronor för rennärning m.m., 279 miljoner kronor för djurskydd och djurhälsovård, 176 miljoner kronor för verksamhetsområdet livsmedel, 1 290 miljoner kronor för utbildning och forskning samt 351 miljoner kronor för skogsnäring.

Motionerna

Enligt motion MJ224 (kd) är avbytarverksamheten för mjölkgårdar helt nödvändig för att man skall kunna komma ifrån sitt arbete vid någon eller några tidpunkter på året. Stöd till denna verksamhet bör återinföras (yrkande 13). Vidare uppmärksammas behovet av särskilt stöd till mjölkproduktion i skogs- och mellanbygd. Enligt motionärerna finns stora svårigheter att upprätthålla denna produktion samtidigt som behovet av näringen i dessa bygder är stort bl.a. med avseende på det öppna landskapet (yrkande 19). När det gäller problemen med årets skörd föreslår motionärerna att regeringen använder sig av möjligheten till en insats. Bl.a. föreslås att geografiskt avgränsade områden erbjuds amorteringsfria lån med låg ränta (yrkande 20). När det gäller det s.k. REKO-stödet föreslås en översyn av arealstödet utformning och storlek så att det i trädgårdsföretagen och i företag med annan specialiserad odling upplevs som ett faktiskt stöd för att täcka kostnaderna för företagets miljöinsatser (yrkande 33). Avslutningsvis föreslår motionärerna att medel anvisas på följande nya anslag inom utgiftsområde 23 för budgetåret 1999. Inom ramen för miljöersättningsprogrammet bör åtgärden för resurshushållande konventionellt jordbruk kompletteras med ett stöd till trädgårdsnäringen. För detta ändamål bör 13 000 000 kr anvisas. 30 000 000 kr bör anvisas för stöd till avbyttjänst och när det gäller den föreslagna engångsvisa mjölkproduktionsinsatsen i skogs- och mellanbygd bör 50 000 000 kr anvisas. Mot bakgrund av den rådande skördesituationen föreslås vidare att 30 000 000 kr anvisas till katastrofersättning. I avvaktan på att regeringen presenterar ett förslag som är neutralt för den svenska växthusodlingen i förhållande till viktiga konkurrentländer föreslås att 10 000 000 kr anvisas på ett nytt anslag för kostnadskompensation. Slutligen bör ett särskilt anslag inrättas för exportkreditgarantier. För ändamålet bör anvisas 30 000 000 kr (yrkande 47 delvis). I motion MJ232 (mp) föreslås att ett nytt anslag för ekologisk forskning inrättas. För ändamålet bör 5 000 000 kr anslås. Det nya anslaget finansieras genom att anslaget F 6 reduceras med motsvarande belopp (yrkande 6 delvis). Även i motion MJ608 (m, c, mp) yrkas att riksdagen beslutar om ett nytt anslag för forskning och utbildning i

ekologisk odling. Det nya anslaget skall finansieras genom att 1,5 miljoner kronor tas från vardera anslagen B 6 och G 1 (yrkande 2 delvis).

Resultatet av 1998 års skörd uppmärksammas i ytterligare tre motioner. Enligt motion MJ201 (m) yrkande 6 krävs åtgärder i likhet med vad som sker i Finland för att svenska jordbruk skall kunna överleva årets katastrofala skörderesultat. I motion MJ219 (c) framhålls att staten med anledning av det aktuella skördeläget måste ta ett ekonomiskt ansvar för de värst utsatta och att beslut fattas skyndsamt. Skörderesultatet innebär en försämrad lönsamhet för det hårt pressade svenska jordbruket (yrkande 6). Även i motion MJ233 (c) begärs förslag till åtgärder med anledning av skördeläget.

Utskottets överväganden

Riksdagen har genom beslut den 2 december 1998 bl.a. fastställt utgiftsramen för utgiftsområde 23 för budgetåret 1999 till 11 973 865 kr. Beslutet överensstämmer med regeringens förslag. Ungefär 60 % av utgifterna finansieras från EG-budgeten. Merparten av EG-stödet avser obligatoriska åtgärder såsom arealersättning, djurbidrag, intervention och exportbidrag. Därtill kommer delfinansierade frivilliga stöd och ersättningar som förutsätter nationell medfinansiering. Som redovisas i propositionen är de viktigaste målen för utgiftsområdet bl.a. att verka för en reformerad gemensam jordbruks- och fiskepolitik, att verka för en produktion av säkra livsmedel med hög kvalitet och att stärka konsumentperspektivet, att upprätthålla ett gott hälsotillstånd bland husdjuren, att värna natur- och kulturmiljön samt att utveckla en ekologiskt hållbar livsmedelsproduktion för ökad sysselsättning, regional balans och uthållig tillväxt. Inom utgiftsområdet prioriteras under år 1999 bl.a. en ny myndighet för ekonomiska analyser av jordbrukspolitiken samt exportfrämjande åtgärder. Vidare införs kompletterande utbildning för utländska veterinärer, inrättas en ny djurskyddsprofessur och genomförs en resursförstärkning för Sveriges lantbruksuniversitet. Därutöver prioriteras även ersättning för viltskador, arbetet med att förhindra antibiotikaresistens och EHEC-smitta, produktions- och miljörådgivning till skogsägarna samt biotopskyddet inom skogsbruket. Mot bakgrund av det anförda och då de i motion MJ224 (kd) framförda yrkandena om ytterligare utgifter på nya anslag inte ryms inom den av riksdagen fastställda ramen avstyrks motionen i berörda delar (yrkandena 13, 19, 20, 33 och 47 delvis). Vidare avstyrks de i motionerna MJ232 (mp) yrkande 6 (delvis) och MJ608 (m, c, mp) yrkande 2 (delvis) framförda kraven om inrättandet av nya anslag till ekologisk forskning. Utskottet redovisar i det följande vissa allmänna bedömningar angående behovet av insatser inom detta forskningsområde (s. 41).

I motionerna MJ201 (m) yrkande 6, MJ219 (c) yrkande 6 och MJ233 (c) uppmärksammas den svåra skördesituationen i landet. Med anledning härav vill utskottet anföra följande. Jordbruksverket har den 5 november 1998 uppdaterat den skördeprognos som verket gjorde i månadskiftet september/oktober. De uppgifter som Jordbruksverket nu samlat in avser läget i slutet på oktober. Enligt verket ger uppgifterna en mer definitiv bild av situationen eftersom skördearbetet i praktiken är avslutat.

Enligt verkets uppdatering har 5–7 % av spannmålsarealen inte kunnat bärgas. Detta motsvarar 70 000 hektar och ett volymbortfall på 0,3 miljoner ton. Den totala spannmålsskörden beräknas till 5,7–5,9 miljoner ton vilket ligger något under normskörden på 6,1 miljoner ton. De arealer som inte kunnat skördas finns utspridda över i stort sett hela landet. Det finns sålunda enskilda jordbrukare som kan ha drabbats hårt i områden som annars klarat skörden ganska bra. Avkastningen i Norrlandslänen ligger 20–40 % under normal skörd. Skörden har bärgats med en vattenhalt som är högre än normalt. I genomsnitt kan vattenhalten beräknas ligga 4–5 % över normal nivå. Kvaliteten är sämre än normalt och det genomsnittliga kvalitetsavdraget kan uppskattas till 5–7 kr per 100 kilo. På grund av skördebortfall i form av obärgade arealer, extra torkningskostnader och kvalitetsavdrag beräknar Jordbruksverket den ekonomiska förlusten till 720 miljoner kronor. Av de förluster och merkostnader som beräknats är samtliga poster utom obärgade arealer (285 miljoner kronor) något som drabbat i stort sett samtliga spannmålsodlare i landet. För potatis beräknas den obärgade arealen till 1 087–1 132 hektar. Jordbruksverket beräknar, med vissa förbehåll, den ekonomiska förlusten på grund av kvantitetsbortfall m.m. till 31 miljoner kronor. Den övervägande delen av arealen för sockerbetor kommer att bärgas. Den areal som drabbats av dålig väderlek uppgår till 3 000 hektar, och den bärgade skörden på denna areal uppgår till ungefär hälften av normal skörd. Ett beräknat skördebortfall skulle enligt Jordbruksverkets beräkningar innebära en förlust på 27 miljoner kronor. När det gäller trädgårdsnäringen framhålls att det är mycket svårt att uttala sig om skördeförlusterna. Generellt har den ekologiska odlingen drabbats hårt innevarande säsong. Vad gäller konventionell odling rapporterar Grönsaksodlarnas riksförbund för vissa områden en halverad skörd på ett antal grönsakskulturer.

Enligt meddelande från Statistiska centralbyrån den 16 november 1998 beräknas årets totala spannmålsskörd till 5,8 miljoner ton. Det är ca 10 % mer än genomsnittet för de senaste fem åren. Skörden per hektar är dock generellt sett lägre än genomsnittet för de senaste fem åren.

I samband med en interpellationsdebatt i riksdagen den 12 november 1998 anförde jordbruksministern bl.a. att den rådande skördesituationen inte kan anses innebära någon katastrof för landet. Någon katastrofutbetalning var således inte aktuell. Samtidigt erinrades om att staten vid avvecklingen av skördeskadeskyddet tagit på sig ett ansvar vid katastrofer. Jordbruksministern var dock medveten om att läget för vissa enskilda bönder i vissa delar av landet är oerhört bekymmersamt, och hon sade sig ha för avsikt att tillsammans med näringen pröva möjligheterna att vidta lämpliga åtgärder (prot. 1998/99:14). Utskottet utgår från att detta arbete slutförs skyndsamt.

Utskottet är för sin del inte berett att nu föreslå några särskilda insatser med anledning av de motioner som tar upp skördesituationen i jordbruket och trädgårdsnäringen. Utskottet förutsätter att regeringen noga följer den fortsatta utvecklingen inom näringarna. Det bör tilläggas att utskottet under första halvåret 1999 ämnar behandla jordbruket och trädgårdsnäringen från ett mer allmänt perspektiv i anslutning bl.a. till de övriga motioner som väckts i ämnet. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna

MJ201 (m) yrkande 6, MJ219 (c) yrkande 6 och MJ233 (c) lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Regeringen har i budgetpropositionen under rubriken Skatteavvikelser (avsnitt 2.4) redovisat vissa avvikelser från en enhetlig beskattning inom utgiftsområdet som skulle kunna uppfattas som en skatteförmån. I skrivelse den 17 november 1998 har Jordbruksdepartementet inkommit med vissa rättelser. Skatteavvikelsen beträffande elförbrukningen inom växthusodlingen har angivits uppgå till 240 miljoner kronor. Rätt belopp skall vara 24 miljoner kronor. Vidare anges i propositionen att växthusnäringen är skattebefriad för all användning av fossila bränslen. Avvikelsen avser dock endast energiskatten.

2. Internationellt samarbete (A)

Propositionen

Riksdagen har lagt fast riktlinjerna för Sveriges arbete med jordbruks- och livsmedelspolitiken inom EU. Produktionen skall styras av konsumenternas efterfrågan. Den skall vara långsiktigt hållbar från både ekologisk och ekonomisk utgångspunkt. Samtidigt skall EU medverka till global livsmedelssäkerhet, bl.a. genom att hävda frihandelsprinciper även på livsmedelsområdet. Målsättningen är också giltig i det internationella samarbetet. Arbetet skall främst syfta till att minska fattigdom och undernäring, skapa ett långsiktigt hållbart nyttjande av de globala naturresurserna på jordbrukets, fiskets och skogens områden samt sträva mot en friare handel med livsmedel. En stor del av det internationella samarbetet bedrivs främst inom FN:s fackorgan för jordbruk, livsmedel, fiske och skogsbruk, FAO (Food and Agricultural Organization) och OECD (Organization for Economic Co-operation and Development).

Den beräknade utgiftsutvecklingen avseende det internationella samarbetet till följd av tidigare beslut samt förslagen i 1998 års budgetproposition är följande (i miljoner kronor och löpande priser):

Utfall	Anslag	Utgifts- prognos	Förslag anslag	Beräknat anslag	Beräknat anslag
1997	1998	1998	1999	2000	2001
37,1	37,4	38,0	38,0	37,1	37,1

3. Bidrag till vissa internationella organisationer m.m. (A 1)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslaget A 1 Regeringens redovisning av resultatinformation m.m. för berörda myndigheter och verksamheter föranleder ingen erinran från utskottets sida.

4. Jordbruk och trädgårdsnäring (B)

Propositionen

Omfattning

Verksamhetsområdet jordbruk och trädgårdsnäring omfattar jordbruksadministration, vegetabilie- och animalieproduktion samt miljö-, struktur- och regionalpolitiska åtgärder på jordbruksområdet. Verksamhetens tyngdpunkt är genomförande och tillämpning av EG:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP). Statens jordbruksverk är central förvaltningsmyndighet inom verksamhetsområdet. Länsstyrelsen svarar för den regionala administrationen. Vidare har Fiskeriverket, Generaltullstyrelsen, Statens naturvårdsverk, Riksantikvarieämbetet och Skogsvårdsorganisationen visst ansvar inom området. Övriga myndigheter med ansvar inom verksamhetsområdet är Statens utsädeskontroll och Statens växtsortnämnd.

Resultatbedömning

1997 och 1998 har särskilda medel anvisats till Jordbruksverket och länsstyrelserna för att täcka kostnaderna för den ökade administrationen. Vissa inkörningsproblem kvarstår fortfarande. Jordbruksverket och länsstyrelserna har hunnit fatta de beslut som krävs enligt gällande regelverk inom ramen för gällande tidsgränser med något undantag. För att få till stånd en mer enhetlig hantering och effektivare handläggning beslutade regeringen i juli 1998 en förordningsändring som bl.a. innebär att Jordbruksverket i egenskap av utbetalande myndighet får rätt att meddela föreskrifter om handläggning av stödärenden och om det underlag som krävs för utbetalning av stöd. Länsstyrelsernas beslut görs vidare verkställbara enligt utsökningbalken.

För år 1997 klarade sig Sverige utan anmärkning beträffande överskridna tidsgränser vid utbetalning av EG-stöd. Likaså har Sveriges räkenskaper avseende EG-stöden för år 1997 klarat sig utan anmärkning från EG-kommissionen. Sverige kan dock under år 1998 komma att drabbas av sin första sanktion på grund av ett felaktigt utbetalt arealstöd. Inom ramen för den speciella satsning som görs för att stärka kontrollfunktionen av medelshanteringen inom staten har Jordbruksverket beviljats anslag till fyra sådana projekt för år 1997. Vidare har Jordbruksverket under år 1997 deltagit i ett stort antal utbildningsseminarier för bl.a. poliser, kronofogdar, tulltjänstemän och åklagare för att informera om risker för fusk och bedrägerier med EU:s jordbruksstöd.

Under året har miljöstöden för att främja odlingslandskapets biologiska mångfald och kulturmiljövärden utökats. Därmed ökar förutsättningarna för att bevara, tydliggöra och utveckla dessa värden. Preliminära bedömningar av anslutningen till miljöstödet för ekologisk produktion under år 1998 visar att ca 8 % av åkerarealen nu odlas ekologiskt, och förutsättningarna är goda för att nå målet 10 % till år 2000.

Försäljningen av handelsgödsel ökade med 6,4 % mellan den 1 juli 1996 och den 30 juni 1997. I förhållande till år 1986, som är basår för statsmak-

ternas reduktionsmål på 20 %, har förbrukningen minskat med 10 %. Jordbruket har totalt minskat utsläppen av kväve med 25 % jämfört med målsättningen som var 50 % till år 1995. Ett nytt miljöstöd för resurshushållande konventionellt jordbruk har införts under år 1998. Jordbruksverket har fått i uppdrag att utarbeta ett förstärkt åtgärdsprogram för att minska kväveläcket från jordbruket. Likaså har regeringen givit verket i uppdrag att utarbeta ett förslag till mål för ammoniakförluster samt tillhörande åtgärdsprogram.

Den beräknade utgiftsutvecklingen avseende jordbruk och trädgårdsnäring till följd av tidigare beslut samt förslagen i 1998 års budgetproposition är följande (i miljoner kronor och löpande priser):

Utfall	Anslag	Utgifts- prognos	Förslag anslag	Beräknat anslag	Beräknat anslag
1997 ¹	1998	1998 ¹	1999	2000	2001
8 514,4	11 379,9	10 219,1	9 554,2	10 671,6	10 638,7

¹Inklusive ianspråkta reserverade medel från budgetåret 1995/96.

Utskottets överväganden

Utskottet har inget att erinra mot regeringens resultatbedömning beträffande verksamhetsområdet jordbruk och trädgårdsnäring.

5. Statens jordbruksverk (B 1)

Propositionen

Jordbruksverkets del av målen inom utgiftsområde 23 är att verka för en konkurrenskraftig, miljö- och djurskyddsanpassad livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna. Ett generellt mål för Jordbruksverket är att medverka till en korrekt tillämpning av EG:s regelverk så att finansiella sanktioner undviks. Från och med budgetåret 1999 får Jordbruksverket ansvar för arbetsuppgifter rörande statistik i samband med att Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden avvecklas.

Jordbruksverkets verksamhet exklusive distriktsveterinärverksamheten har i huvudsak kommit att inrikta sig mot tillämpningen av EG:s regleringar och stödsystem. Jordbruksverkets omfattande informationsverksamhet har utvärderats och visar att mer än 90 % av jordbrukarna tagit del av informationsmaterialet. Flertalet anser att materialet var tillräckligt för att man skulle kunna ansöka om stöd på egen hand. Under verksamhetsåret har ca 72 000 lantbrukare ansökt om något EU-stöd. Det totala antalet företag är närmare 90 000 varav 15 000 brukar en areal om högst fem hektar. Vad gäller utnyttjandet av kvoter kan konstateras att mjölkkvoten var utnyttjad till 99 % medan basarealen för arealersättningar utnyttjades till 90 %. Detta är i stort sett oförändrade nivåer i förhållande till år 1996. Däremot ökade utnyttjandegraden vad gäller djurbidragen. Den höga utnyttjandegraden vad gäller kvoter kan tolkas så att jordbrukets konkurrenskraft är god. För miljöersätt-

ningarna varierade anslutningsgraden högst väsentligt mellan olika åtgärder i förhållande till uppskattad maximal areal enligt miljöprogrammet. De arealmässigt största åtgärderna har, med undantag för ersättningar till betesmarker, en anslutningsgrad på över 72 %. I vissa fall har anslutningsgraden påverkats av att åtgärder introducerats sent. Tillämpningen av regelsystemen har inte föranlett några sanktioner från EU under verksamhetsåret. Den stora andelen felaktiga stödansökningar, som inkommit framför allt inom miljöområdet och som enligt EG:s regelverk medför att länsstyrelserna måste utöka fältkontrollerna, inger emellertid viss oro. Det är därför enligt regeringens uppfattning angeläget att verket även fortsättningsvis bedriver en omfattande informationsverksamhet gentemot såväl jordbrukare som mot länsstyrelser. Åtgärder bör också vidtas för att effektivisera kontrollverksamheten samtidigt som åtgärder vidtas för att begränsa kontrollbehoven. När det gäller avgiftsbelagd verksamhet härrör inkomsterna från växtinspektion, kvalitetsinspektion av frukt och grönsaker, vattenhushållning, foderkontroll, införsel av djur, försäljning av material och köttklassificering m.m. Verket föreslås under år 1999 få bedriva den avgiftsfinansierade verksamheten i oförändrad omfattning. För denna period beräknas intäkterna och kostnaderna till 40,5 miljoner kronor. Regeringen bedömer anslagsbehovet till 229 907 000 kr för år 1999.

Eftersom utbetalningar av EG-stöd ersätts i efterskott från EG-budgeten uppstår ett kreditbehov för Jordbruksverket. Regeringen bedömer detta kreditbehov till 5,5 miljarder kronor för år 1999.

Motionerna

I motion MJ214 (mp) konstateras att bidrag till lantraser finns att söka inom EU:s miljöstöd. Det utgår bl.a. till föreningar, som arbetar med bevarandet. Stödet till föreningarna har en ram på 1 miljon kronor. I den avelsplan som Jordbruksverket tog fram föreslogs att stödet skulle utgå för bevarandearbetet, utbildning och information. I planen föreslogs att 1,5 miljoner kronor skulle avsättas. I dag utgår bidrag i praktiken enbart till utbildning och information. Detta innebär att genbanksverksamhet, som är ett viktigt arbete för bevarandet, inte får stöd. Enligt motionärerna bör stödet till föreningar som bevarar hotade lantraser ökas under budgetåret 1999 och detta skall tas inom Jordbruksverkets ram (yrkande 7). Enligt motion MJ224 (kd) kan Jordbruksverkets verksamhet effektiviseras bl.a. genom förenklade miljöstöd. En 10-procentig minskning av Jordbruksverkets kostnader bör enligt motionärerna vara möjlig att genomföra (yrkande 15). Därmed kan anslaget B 1 Statens jordbruksverk reduceras med 23 000 000 kr (yrkande 47 delvis). Enligt motion MJ248 (m) yrkande 5 har förslag lagts om stora förenklingar av det jordbrukspolitiska systemet. Genomförs dessa förslag underlättas Jordbruksverkets administration. Anslaget B 1 Statens jordbruksverk bör därför kunna reduceras med 5 000 000 kr. I motion Fi211 (fp) föreslås att anslaget B 1 Statens jordbruksverk reduceras med 111 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag (yrkande 19 delvis).

Utskottets överväganden

Som framhålls i propositionen har Jordbruksverkets verksamhet exklusive distriktsveterinärverksamheten i huvudsak kommit att inrikta sig mot tillämpningen av EG:s regleringar och stödsystem. Utformningen och fördelningen av stöd skall bidra till ett livskraftigt jordbruk i mindre gynnade områden, till en konkurrenskraftig miljöanpassad produktion samt till utveckling av landsbygden. Ett mål för verksamheten är därvid att korrekt och effektivt hantera, kontrollera och betala ut stöd enligt regelverket. Detta skall ske på ett sådant sätt att sanktioner från EU undviks. Verket skall arbeta för enhetlighet och likabehandling genom att sprida information och kunskap om regelverket.

I likhet med regeringen anser utskottet att Jordbruksverket har klarat sina uppgifter väl. Tillämpningen av regelsystemen har inte föranlett några sanktioner från EU under verksamhetsåret. Som regeringen framhåller är det angeläget att Jordbruksverket även fortsättningsvis bedriver en omfattande informationsverksamhet gentemot såväl jordbrukare som länsstyrelser – detta inte minst mot bakgrund av den stora andelen felaktiga stödansökningar som inkommit framför allt inom miljöområdet. Åtgärder bör vidtas både för att effektivisera kontrollverksamheten och för att begränsa kontrollbehoven. I detta sammanhang bör även uppmärksammas att regeringen har tillkallat en särskild utredare för att se över organisationen av jordbruksadministrationen (dir. 1997:125). Syftet är bl.a. att finna en så kostnadseffektiv organisation som möjligt. Utredaren kommer att lämna sitt betänkande i december 1998. Med det anförda ansluter sig utskottet till regeringens bedömning när det gäller medelsbehovet under anslaget B 1 och tillstyrker regeringens förslag. Därmed avstyrks motionerna MJ224 (kd) yrkandena 15 och 47 (delvis) och MJ248 (m) yrkande 5. Utskottet konstaterar vidare att kravet i motion Fi211 (fp) yrkande 19, som i denna del saknar motivering, motsvarar i stort sett en halvering av Jordbruksverkets resurser. Om riksdagen skulle anse en sådan drastisk nedskärning lämplig och praktiskt genomförbar måste beslutet bl.a. grundas på en djupgående analys och omprövning av myndighetens verksamhet och de av riksdagen godkända målen för denna verksamhet. Motionen avstyrks i denna del. Vidare avstyrks det i motion MJ214 (mp) yrkande 7 framförda kravet beträffande ökat stöd inom Jordbruksverkets ram till föreningar som bevarar hotade lantraser.

Utskottet har ingen erinran mot vad regeringen anför om Jordbruksverkets tillgång till kredit på myndighetens särskilda räntekonto för EU-verksamhet i Riksgäldskontoret. Utskottet föreslår därför att riksdagen godkänner vad regeringen anför i denna del.

6. Stöd till jordbrukets rationalisering m.m. (B 2), Djurregister (B 3), Statens utsädeskontroll (B 4) och Statens växtsortnämnd (B 5)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslagen B 2–B 5. Regeringens redovisning av resultatinformation m.m. för berörda myndigheter och verksamheter föranleder ingen erinran från utskottets sida.

7. Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket (B 6)

Propositionen

Regeringen anser att medel inom anslaget skall användas för att genomföra handlingsprogrammen vad avser försöks- och utvecklingsverksamhet m.m. För år 1999 innebär det att försöks- och utvecklingsverksamheten bör omfatta åtgärder motsvarande 8,5 miljoner kronor inom bekämpningsmedelsprogrammet och 8,5 miljoner kronor inom programmet för minskat växtnäringssläckage. Försöks- och utvecklingsverksamhet samt marknadsstödjande åtgärder inom området ekologisk produktion skall kunna omfatta åtgärder motsvarande 14 miljoner kronor, varav högst 2 miljoner kronor avser marknadsstödjande åtgärder. Kostnader avseende marknadsstödjande åtgärder bör få belasta anslaget, men på sikt är det rimligt att marknadsaktörerna tar det fulla ansvaret för sådana åtgärder. Utöver dessa ändamål bör medel kunna rymmas för utvärdering och uppföljning av den gemensamma jordbrukspolitikens miljöeffekter, för funktionstester av lantbrukssprutor samt för internationellt standardiseringsarbete. Regeringen bedömer anslagsbehovet till 26 740 000 kr för år 1999.

Motionerna

I motion MJ224 (kd) föreslås att anslaget utökas med 25 000 000 kr (yrkande 47 delvis). Enligt motion MJ232 (mp) bör det ekologiska lantbruket inte bara ses som en liten nisch utan strävan måste vara att allt lantbruk i framtiden skall bedrivas på detta sätt. Det konventionella lantbruket tär alldeles för mycket på jordens resurser och är inte långsiktigt hållbart. Som ett led i detta arbete bör marknadsföringen för ekologiska livsmedel tillföras mer medel (yrkande 1). Vidare framhålls att utvecklingen när det gäller arbetsmetoder, redskap, m.m. inom det ekologiska lantbruket ofta sker hos den enskilde lantbrukaren. Mycket av utvecklingsarbetet saknar stöd (yrkande 2). Sammanfattningsvis föreslås att 9 miljoner kronor anslås till marknadsstödjande åtgärder för ekologiska produkter. 2 miljoner kronor finns redan för detta ändamål. 2 miljoner kronor tillförs genom att bidrag för funktionstest av lantbrukssprutor dras in och 5 miljoner kronor tas från anslaget F 6 Exportfrämjande åtgärder. När det gäller försöks- och utvecklingsverksamhet inom det ekologiska jordbruket bör ytterligare 5 miljoner kronor tillföras anslaget för detta ändamål. Medlen tas från anslaget F 6 Exportfrämjande åtgärder. Totalt föreslås att ytterligare 10 000 000 kr tillförs anslaget (yrkande 6 del-

vis). I motion MJ608 (m, c, mp) yrkas att anslaget reduceras med 1,5 miljoner kronor (yrkande 2 delvis). Tillsammans med ytterligare 1,5 miljoner kronor från anslaget G 1 skall dessa medel finansiera ett särskilt anslag för forskning och utbildning i ekologisk odling.

Utskottets överväganden

Som framgår av propositionen anser regeringen att medel inom anslaget skall användas för att genomföra handlingsprogrammen vad avser försöks- och utvecklingsverksamhet m.m. inom jordbruket och trädgårdsnäringen. När det gäller den ekologiska odlingen framhålls att förutsättningarna är goda för att uppnå målet 10 % ekologiskt odlad åkerareal till år 2000. Regeringens förslag innebär att försöks- och utvecklingsverksamhet samt marknadsstödjande åtgärder inom området ekologisk produktion tillförs 14 miljoner kronor, varav högst 2 miljoner kronor avser marknadsstödjande åtgärder. Utskottet delar regeringens uppfattning att kostnader avseende marknadsstödjande åtgärder initialt bör få belasta anslaget. På sikt är det dock rimligt att marknadsaktörerna tar det fulla ansvaret för sådana åtgärder. Med det anförda ansluter sig utskottet till regeringens bedömning när det gäller medelsbehovet under anslaget B 6 och tillstyrker därför regeringens förslag i denna del. Därmed avstyrks motionerna MJ224 (kd) yrkande 47 (delvis), MJ232 (mp) yrkandena 1, 2 och 6 (delvis) och MJ608 (m, c, mp) yrkande 2 (delvis). Det i motion MJ224 framförda yrkandet om en höjning av anslaget ryms inte inom den av riksdagen fastställda ramen för utgiftsområdet.

8. Bekämpande av växtsjukdomar (B 7), Strukturstöd inom livsmedelssektorn (B 8), Från EG-budgeten finansierade strukturstöd (B 9), Regionala stöd till jordbruket (B 10) och Från EG-budgeten finansierade regionala stöd till jordbruket (B 11)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslagen B 7–B 11. Regeringens redovisning av resultatinformation m.m. för berörda myndigheter och verksamheter föranleder ingen erinran från utskottets sida.

9. Kompletterande åtgärder inom jordbruket (B 12) och Från EG-budgeten finansierade kompletterande åtgärder inom jordbruket (B 13)

Propositionen

Utbyggnaden av det svenska miljöprogrammets första programperiod är slutförd i och med den nya miljöåtgärden för värdefulla natur- och kulturmiljöer i renskötselområdet. Huvuddelen av utbyggnaden genomfördes under år 1998 dels genom höjningar av ersättningsnivåer, dels genom nya utökade mål enligt regeringens proposition Hållbart fiske och jordbruk (prop. 1997/98:2, bet. 1997/98:JoU9, rskr. 1997/98:116). Från och med år 1999 utökas delprogrammet för miljö känsliga områden att även omfatta de utrot-

ningsshotade husdjursraserna linderödssvin och finullsfår (prop. 1997/98:2). Efter särskild utredning har förslag rörande program för bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer i renskötselområdet lämnats till EG-kommissionen för godkännande. Programmet bör kunna införas under år 1999. För att tillgodose riksdagens uttalande avseende behovet av insatser för de utrotningshotade husdjursraserna ardenner, nordsvensk brukshäst och gotlandsruss avser regeringen att avsätta särskilda medel inom miljöersättningsprogrammets delprogram för utbildning, information och demonstrationsprojekt för att främja bevarandet av dessa raser.

Miljöprogrammet är baserat på frivilliga åtaganden av enskilda jordbrukare. Enligt regeringens bedömning kommer detta att leda till att anvisade medel under anslaget inte kan utnyttjas i sin helhet för miljöersättningar år 1998. Inom ramen för anvisade medel budgetåret 1999 bör därför åtgärder, i likhet med innevarande år, kunna vidtas dels för att effektivisera hanteringen av ersättningarna och kontrollen av dessa, dels för att den administrativa hanteringen så långt möjligt skall garantera ett fullt utnyttjande av fastställd ram och genomförandet av miljöprogrammet. Utfallet år 1997 och prognosen för innevarande år innebär att stora anslagsbehållningar skapas. Mot denna bakgrund nedrevideras budgeten engångsvis för år 1999 med 50 miljoner kronor. Detta påverkar dock inte målen med programmen eller villkoren för stödåtgärderna. Regeringen bedömer anslagsbehovet till 1 370 000 000 kr för år 1999. När det gäller anslaget B 13 bedömer regeringen anslagsbehovet till 1 307 500 000 kr för år 1999.

Miljöersättningar beviljas för en fem- eller tjugoårsperiod. Detta innebär att staten åtar sig framtida ekonomiska förpliktelser som inte ryms inom ramen för redan anvisade anslagsmedel. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget B12, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 500 000 000 kr efter år 1999. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget B13, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 500 000 000 kr efter år 1999.

Motionerna

Enligt motion MJ219 (c) yrkande 4 bör hela den framförhandlade miljöramen utnyttjas. Åtgärder bör vidtas så att delar av de icke utnyttjade EU-finansierade stöden kan användas för att finansiera de övertecknade miljöersättningarna, som t.ex. kulturmiljöstödet. Den självklara utgångspunkten måste vara att Sverige fr.o.m. 1998 skall utnyttja hela den framförhandlade miljöramen med EU. I motion MJ224 (kd) framhålls att kostnadsramarna för EU-medfinansierade anslag långsiktigt skall ligga på en nivå som innebär att Sverige fullt ut använder de EU-anslag som är möjliga. Det måste slås fast att Sverige på alla sätt skall se till att tillvarata de av EU medfinansierade jordbruksersättningarna under kommande år (yrkande 8).

Utskottets överväganden

Utskottet delar regeringens bedömning när det gäller medelsbehovet under anslagen B 12 och B 13 och tillstyrker därför regeringens förslag. Vidare tillstyrker utskottet de bemyndiganden som regeringen föreslår.

När det gäller frågan om utnyttjandet av hela ramen för miljöersättningsarna i jordbruket vill utskottet anföra följande. Utbyggnaden av miljöprogrammet med utnyttjande av hela den kostnadsram som Sverige erhöll vid medlemskapsförhandlingarna har skett i samförstånd mellan riksdag och regering. Miljöprogrammet består av ett antal åtgärder vilka är öppna för brukarna att söka ersättning för. Sammanlagt har staten avsatt 2,8 miljarder kronor för de miljötjänster som jordbruket tillhandahåller.

Det svenska miljöersättningsprogrammet för jordbruket har förankrats hos och godkänts av kommissionen i två delar och med separata budgetar (vallstödet och miljöersättningsprogrammet i övrigt). Godkännandet är således förenat med en målbeskrivning och en viss resurstilldelning. Resurstilldelningen grundar sig på en beräknad ersättning för kostnader eller inkomstbortfall. Miljöersättningen är inte ett inkomststöd utan skall i princip vara relaterad till jordbrukets kostnader för aktuella åtgärder. Även programmet för värdefulla natur- och kulturmiljöer i renkötselområdet, som lämnats till kommissionen för godkännande, är förenat med en egen budget. Alla ändringar av miljöersättningsprogrammet kräver att Sverige kan visa ett behov av miljöåtgärderna. En höjning av ersättningsnivån måste motiveras med utgångspunkt i de kostnader som uppstår till följd av åtagandet samt inkomstbortfallet. En förändring av ersättningsgrunderna kräver därmed en ytterligare förhandlingsomgång med kommissionen.

För att öka miljönyttan av de medel som avsatts till miljöåtgärder bör regeringen och berörda myndigheter enligt utskottets mening verka för att utnyttjandegraden i det befintliga miljöersättningsprogrammet höjs. När det gäller nya delprogram bör vidare uppmärksammas att anslutningen till dessa ofta sker successivt. Med ett färdigutbyggt regelverk och ytterligare informationsinsatser förbättras förutsättningarna för en ökad anslutning. Som framgår av propositionen har regeringen uppmärksammat att anslutningsgraden är under den förväntade när det gäller framför allt miljöåtgärden för resurshushållande konventionellt jordbruk och att detta bör följas upp inför 1999 års ansökningsomgång. Utskottet vill i detta sammanhang även erinra om att en särskild utredare arbetar med att lämna förslag till ett nytt miljöprogram för jordbruket inför nästa programperiod. En viktig utgångspunkt för utredningen är att lämna förslag till förenklingar utan att miljönyttan försämras (dir. 1998:11).

Med det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ219 (c) yrkande 4 och MJ224 (kd) yrkande 8 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

10. Arealersättningar och djurbidrag m.m. (B 14)

Propositionen

Från anslaget utbetalas direktbidrag i form av arealersättning, djurbidrag m.m. Anslaget är obligatoriskt för alla medlemsländer inom EU och finansieras helt från EG-budgeten.

Under år 1997 utnyttjades 90 % av den totala basarealen, dvs. arealen odlades med ersättningsberättigade grödor eller var uttagen ur livsmedels- eller foderproduktionen. År 1997 utnyttjades kvoten för handjursbidrag till fullo. Utnyttjandet av bidragsrätterna för am- och dikor var 90 % och för tackor 84 %. Enligt regeringen har beräkningen av anslaget fram till nu grundats på ett fullt utnyttjande av stöden. Anslaget har således varit överbudgeterat vilket har fått till följd att ett stort anslagssparande ackumulerats. Mot bakgrund av att även anslagssparandet kan tas i anspråk för att täcka utgifter minskas anslaget engångsvis år 1999 med 650 miljoner kronor utöver den anslagsminskning (700 miljoner kronor) som redan aviserats i 1998 års ekonomiska vårproposition. Regeringen bedömer anslagsbehovet till 3 650 000 000 kr för år 1999.

Motionen

Enligt motion MJ224 (kd) yrkande 10 bör kostnadsramarna för EU-finansierade stöd som arealersättning och djurbidrag användas fullt ut. Regeringens motiv för att dra ned ramen för arealersättning och djurbidrag är dunkel. Det finns ingen anledning att vidta en sådan åtgärd eftersom kostnaden för statskassan är lika med noll. Möjligheterna till återflöde till Sverige bör tas till vara varför regeringens förslag avvisas. Under anslaget Arealersättning och djurbidrag m.m. (B 14) bör för budgetåret 1999 anvisas ett i förhållande till regeringens förslag höjt anslag med 1 350 000 000 kr (yrkande 47 delvis).

Utskottets överväganden

Som framgår av propositionen är anslaget obligatoriskt för alla medlemsländer inom EU och finansieras helt från EG-budgeten. Anslaget utgår enligt EG:s regler med utgångspunkt i vissa bestämmelser om basareal, antalet bidragsrätter m.m. Den beräkning som görs i propositionen innebär givetvis inte någon begränsning i detta avseende och inte heller i fråga om de ersättningsbelopp som kan utgå till berörda jordbrukare. Skulle anslaget under kommande budgetår inte räcka för att tillgodose ett högre utnyttjande av ifrågavarande stöd finns inget som hindrar att regeringen återkommer med förslag i tilläggsbudget. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelstilldelning under anslaget och avstyrker motion MJ224 yrkandena 10 och 47 (delvis).

11. Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter (B 15), Räntekostnader för förskottade arealersättningar m.m. (B 16) och Jordbrukets blockdatabas (B 17)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslagen B 15–B 17. Regeringens redovisning av resultatinformation m.m. för berörda myndigheter och verksamheter föranleder ingen erinran från utskottets sida.

12. Jordbruks- och livsmedelsekonomiska institutet (B 18)

Propositionen

Regeringen föreslår att en ny myndighet med huvudansvar för samhällsekonomiskt inriktad analys- och utredningsverksamhet inrättas inom det jordbrukspolitiska området. Genom inrättandet av Jordbruks- och livsmedelsekonomiska institutet (JLI) tillgodoses regeringens behov av utredningsverksamhet och analyser med ekonomisk inriktning. Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden (LES) avvecklas varvid JLI övertar delar av LES ansvar för utredningar inom jordbrukspolitikens område.

Enligt regeringen är det angeläget att prioritera arbetet med att besvara frågor om hur förändringar i jordbrukspolitiken och internationella avtal och åtaganden påverkar konsumenter, miljö och produktion, såväl nationellt som regionalt. EG-kommissionen har även visat ett påtagligt intresse av att ta del av såväl nationella konsekvensanalyser som mer grundläggande studier över nationella förhållanden inom jordbruks- och landsbygdsområdet. Regeringen anser att det finns flera skäl för att utveckla kompetens rörande ekonomiska analyser inom det jordbrukspolitiska området. Ett avgörande skäl är att jordbruksområdet tar i anspråk såväl finansiella som reala resurser i en sådan omfattning att det ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är nödvändigt att bedöma hur effektivt resurserna används.

Regeringen beräknar att JLI:s verksamhet, kan komma i gång tidigast den 1 juli 1999. Resursbehovet beräknas till 8 miljoner kronor årligen. Regeringen föreslår att ett ramanslag på 4 000 000 kr anvisas för år 1999.

Motionerna

Enligt motion MJ221 (mp) bör det föreslagna Jordbruks- och livsmedelsekonomiska institutet utföra konsekvensanalyser av effekterna för djurskyddet av förslag som läggs inom EU (yrkande 1). Vidare bör institutet tillföras djurskyddskompetens för att kunna utföra ett sådant kvalificerat analysarbete (yrkande 2). När det gäller tillkomsten av ett jordbruksekonomiskt institut framhålls i motion MJ223 (m) att SLU:s och Lunds universitets strategiska satsning på samverkansorganisationen Livsmedelscentrum i Lund utgör ett exempel på en omfattande samverkan i forskningen med direkt koppling till näringarna. Ett jordbruksekonomiskt centrum med placering i detta nätverk skulle få verka i en för landet helt unik miljö. Enligt motion MJ224 (kd) bör regeringens förslag om inrättande av ett nytt jordbruks- och livsmedelspolitiskt institut avvisas. Förslaget innebär att LES skall läggas ned men ersättas

av en ny statistikmyndighet. Härigenom skall behovet av utredningsverksamhet med analyser inom området tillgodoses. Enligt motionärerna finns redan i dag alla de uppgifter som kan anses nödvändiga att tillgå hos Jordbruksverket och Statistiska centralbyrån. I stället för att införa ytterligare ett institut vore det bättre att få en överblick av nuvarande statistiska och ekonomiska analyser på jordbruksområdet i syfte att förenkla uppgiftslämnandet för lantbruksföretagen. Detta innebär vidare en besparing på 4 miljoner kronor (yrkande 16). Mot bakgrund av det anförda yrkas att det föreslagna anslaget slopas (yrkande 47 delvis). Enligt motion MJ229 (c) bör det föreslagna Jordbruks- och livsmedelsekonomiska institutet lokaliseras till Jönköping. Jordbruksverket är förlagt dit och inom dess ansvarsområde finns ansvaret för en stor del av statistiken inom jordbruks- och livsmedelssektorn.

Utskottets överväganden

Ett avgörande skäl för att utveckla kompetens rörande ekonomiska analyser inom det jordbrukspolitiska området är att jordbruket tar i anspråk såväl finansiella som reala resurser av en sådan omfattning att det från ett samhällsekonomiskt perspektiv är nödvändigt att bedöma hur effektivt resurserna används. Från detta perspektiv är det av stor vikt att det totala stödet, dvs. såväl marknadsregleringar som direktstöd, kan redovisas på ett transparent sätt och följas över tiden. Som framhålls i propositionen är jordbrukspolitiken på EU-nivå dessutom inne i en process av förändring. För tillfället gäller det reformförslagen inom ramen för EG-kommissionens Agenda 2000 men även i framtiden kommer behovet av relevanta beslutsunderlag att vara stort. Utskottet delar således regeringens bedömning att det krävs en ökad ambitionsnivå vad avser analyser och utvärderingar av politikens effekter om Sverige skall spela en aktiv och drivande roll i arbetet med att förändra den gemensamma jordbruks- och livsmedelspolitiken. Det måste därmed finnas tillgång till såväl kompetens som analys- och utredningsresurser inom jordbruks- och livsmedelsområdet. Det är angeläget att prioritera arbetet med att besvara frågor om hur förändringar i jordbrukspolitiken och internationella avtal och åtaganden bl.a. påverkar konsumenter, miljö och produktion, såväl nationellt som regionalt. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelstilldelning under anslaget B 18 och avstyrker därmed motion MJ224 (kd) yrkandena 16 och 47 (delvis).

När det gäller möjligheterna att tillgodose behovet av studier rörande djuretiska frågor kan man notera att ett samhällsekonomiskt angreppssätt medför vissa begränsningar. Med denna metodansats kan man förvisso belysa vissa konsekvenser av t.ex. nationella särbestämmelser för djurhållningen. Främst kan detta ske genom att man analyserar de ekonomiska följderna av vissa regler på exempelvis kostnads- och konsumtionsnivå. Vill man däremot ha svar på sådana frågeställningar som avser djurens faktiska förhållanden och böndernas praktiska djurhållningsarbete torde inte ett samhällsekonomiskt angreppssätt vara det mest lämpliga. Givetvis går det att på olika sätt integrera eller sammanfoga sådana studier med mer traditionella samhällsekonomiska konsekvensanalyser. När det gäller det fortsatta arbetet med den nya myndighetens organisation m.m. framhåller regeringen bl.a. att ansvarsför-

delningen mellan institutet, Regeringskansliet och Jordbruksverket skall belysas. Utskottet förutsätter härvid att den djuretiska frågeställning som aktualiseras i motion MJ221 (mp) uppmärksammas och att man även beaktar det eventuella behovet av resurser på detta område. Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ221 yrkandena 1 och 2 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Som redovisas i propositionen (avsnitt 4.5) finns olika uppfattningar om institutets lokalisering. Enligt regeringen skall det fortsatta arbetet med den nya myndighetens organisation även belysa ledningen av institutets verksamhet och dess lokalisering. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ223 (m) och MJ229 (c) lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

13. Fiske

Propositionen

Omfattning

Verksamheten omfattar fiskerinäringen som består av yrkesfisket i havet, yrkesfisket i sötvatten, förstahandsmottagning av fisk, lagring, beredning, vattenbruk, detaljhandel med fisk samt import och export av fisk och fiskeriprodukter. Vidare ingår i området fritidsfisket och fiskevården. Inom EU är fisket av stor betydelse då EU är en av världens största marknader för fiskprodukter. EG:s gemensamma fiskeripolitik är en fullt utvecklad gemenskapspolitik som reglerar alla aspekter på fisket, från havet till konsumenten. Den gemensamma fiskeripolitiken kan indelas i områdena resurs-, struktur- och marknadsolitik samt relationer med tredje land på fiskets område.

Resultatbedömning m.m.

Fiskeriverket skall vara aktivt pådrivande i arbetet med ett långsiktigt hållbart fiske såväl nationellt och multilateralt som inom EG:s gemensamma fiskeripolitik. Regeringen bedömer att Fiskeriverket har bidragit till att uppnå uppställda effektmål genom ett arbete som redovisat hur prestationer och åtaganden kan relateras till de uppställda målen. Ytterligare insatser bör dock göras i syfte att förtydliga resultatredovisningen bland annat vad gäller koppling till uppställda mål samt analyser och motiveringar av gjorda insatser. Även länsstyrelsernas insatser på regional nivå anses ha bidragit till att uppnå de för deras verksamhet uppställda målen. Enligt regeringens uppfattning är det angeläget att arbetet med att öka mätbarheten i resultaten fortsätter.

Det fortsatta genomförandet av en Agenda 21 för Östersjön, kallad Baltic 21, är en uppgift som tillsammans med arbetet inom ramen för Nordsjökonferensen utgör grunden för en vidare integrering av fiske- och miljöfrågor. Sverige har under en följd av år vidtagit fiskereglerande åtgärder för att förbättra situationen för de svenska laxbestånden. Åtgärder har resulterat i att det totala uttaget av lax i Östersjön kraftigt har begränsats. Under år 1997 infördes bestämmelser om utökade fredningsområden för naturreproduce-

rande laxbestånd. Även internationellt har nya bestämmelser antagits beträffande östersjölaxen.

En allmän fiskevård ingår som en del i ansträngningarna att bygga ett ekologiskt hållbart samhälle. Fiskevårdsarbetet syftar till en god miljö, effektiv användning av resurserna och en hållbar försörjning. Det är av stort intresse att långsiktiga åtgärder prioriteras. För budgetåret 1998 ökades anslaget till fiskevård från 4,6 miljoner kronor till 20 miljoner kronor. Genom denna satsning kan aktionsplanen för biologisk mångfald på fiskets område i allt väsentligt genomföras. Därutöver har, inom ramen för individuellt anställningsstöd och andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder, ytterligare 20 miljoner kronor satsats på återställnings- och rensningsåtgärder i vattendrag, röjning av vandringsvägar för fisk samt iordningställande av fiskeplatser.

Beträffande mål 5a-åtgärder, vilka omfattar den huvudsakliga delen av strukturstödet, kan konstateras att investeringsviljan inom fiskerinäringen genomgående varit hög. Utfallet för budgetåret 1997 visar att närmare 50 % av de tillgängliga medlen från EU:s strukturfonder har tagits i anspråk. Strukturprogrammet enligt mål 5a fiske har i princip följt sektorsplanen under år 1997 både vad avser finansieringsplan och koncentration på högt prioriterade projekt. Gemenskapsinitiativet Pesca har däremot inte utvecklats enligt programdokumentet. Anledningen synes vara lågt antal relevanta ansökningar, problem med nationell offentlig medfinansiering och bristande informationsinsatser. Under år 1998 har medel för offentlig medfinansiering tillförts programmet och därmed underlättat det framtida genomförandet.

Vattenbrukarna har i februari 1998 bildat en producentorganisation, Matfiskodlarnas Producentorganisation, i syfte att bl.a. främja medlemmars ekonomiska intressen genom att enskilt eller genom ett av föreningen ägt bolag sälja fisk och övriga vattenbruksprodukter som medlemmar levererar till föreningen. Inom Jordbruksdepartementet har en arbetsgrupp tillsatts för att bland annat ta fram förslag till övergripande policy för vattenbruket med avsikt att i december 1998 överlämna en rapport till regeringen.

En särskild utredare har sett över fiskeridistributionen. Resultatet har redovisats i betänkandet Fiskeridistributionen i ett EU-perspektiv (SOU 1998:24). Regeringen har för avsikt att vid behov senare återkomma till riksdagen i denna fråga. När det gäller Svensk Fisks framtida verksamhet har utredningen föreslagit att organisationen skall förändras. Fiskeriverket har därefter i en skrivelse föreslagit att ett aktiebolag skall bildas för verksamheten Svensk Fisk. Regeringen anser, i likhet med flertalet remissvar och mot bakgrund av Fiskeriverkets skrivelse, att verksamheten vid Svensk Fisk bör förändras och bedrivas i en fristående organisation. Det bör ankomma på näringen att bilda en organisation lämplig för att genomföra och säkerställa en långsiktig finansiering av verksamheten. Staten bör under en tidsperiod bidra till finansiering genom överföring av prisregleringsmedel i enlighet med de riktlinjer som riksdagen beslutat (prop. 1992/93:184, bet. 1992/93:JoU21, rskr. 1992/93:331). Som villkor för användningen av återstående prisregleringsmedel anser regeringen att konsumenternas intresse och inflytande måste säkerställas i den framtida verksamheten. När näringen bildat en sådan organisation avser regeringen att ge Fiskeriverket i uppdrag att sluta nödvändiga avtal med organisationen.

Den beräknade utgiftsutvecklingen avseende fisket till följd av tidigare beslut samt förslagen i 1998 års budgetproposition är följande (i miljoner kronor och löpande priser):

Utfall	Anslag	Utgifts- prognos	Förslag	Beräknat	Beräknat
1997	1998	1998	anslag 1999	anslag 2000	anslag 2001
171,9	193,4	177,8	189,9	190,8	191,8

Utskottets överväganden

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om Svensk Fisks framtida verksamhet. Utskottet har i övrigt inget att erinra mot regeringens resultatbedömning beträffande den svenska fiskeripolitiken och Fiskeriverkets verksamhet.

14. Fiskeriverket (C 1), Strukturstöd till fisket m.m. (C 2) och Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m. (C 3)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslagen C 1–C 3. Regeringens redovisning av resultatinformation m.m. för berörda myndigheter och verksamheter föranleder ingen erinran från utskottets sida.

15. Fiskevård (C 4)

Propositionen

Fiskevårdens mål är att långsiktigt verka för livskraftiga och rika fiskbestånd i svenska vatten. En ansvarsfull hushållning med fisktillgångarna syftar till att långsiktigt verka för biologisk mångfald genom att främja ett rikt och varierat fiskbestånd och ett optimalt utnyttjande av våra fisktillgångar. I detta sammanhang bör även kulturmiljövärden beaktas. Miljömålet på fiskets område är att fisk, kräft- och blötdjur samt deras näringsorganismer skall bevaras i livskraftiga naturligt reproducerande bestånd.

Allmän fiskevård finansieras för närvarande delvis av anslaget för fiskevård men också av vattenavgiftsmedel i enlighet med vattendomar. Anslaget används till fiskevård, främst i allmänna och enskilda vatten med fritt handredskapsfiske, i kustområdena och i sjöarna Vänern, Vättern, Hjälmarén, Mälaren samt Storsjön i Jämtland. Regeringen har beslutat om fördelning av anslaget. Länsstyrelserna har innevarande år tilldelats 13 miljoner kronor och återstoden av medlen har fördelats på utsättningar, bildande av fiskevårdsområden, fisketillsyn och fiskevårdsplanering. Det är för tidigt att nu bedöma effekterna av denna satsning. Vid länsvisa beslut om användning av medel för fiskevårdsåtgärder inklusive uppföljning och kontroll skall särskilt beaktas möjligheterna till länsvis finansiering inom ramen för de medel för arbetsmarknadspolitiska åtgärder som Arbetsmarknadsverket disponerar.

Fiskerikommissionen för Östersjön antog år 1997 den internationella aktionsplanen för östersjöloxen. En åtgärd för att bevara den vilda laxen är att genom att fettfenklippa den odlade laxen inrikta fisket på sådan lax. Vattendomar ålägger kraftverksbolagen att årligen sätta ut ca 2 miljoner laxsmolt. Regeringen anser att åtgärder för att bevara den vilda laxen är viktiga och måste prioriteras. Regeringen avser att från detta anslag avsätta medel för att fettfenklippa odlad laxsmolt. Ökade insatser har under år 1998 gjorts för att begränsa fisket efter vildlax samt för att uppnå en bättre balans mellan vilda och odlade laxbestånd. Det är ännu för tidigt att bedöma effekterna av de vidtagna åtgärderna.

Regeringen bedömer anslagsbehovet för år 1999 till 20 000 000 kr.

Motionerna

Enligt motion MJ224 (kd) kan man inte minska på fiskevårdsinsatserna för att kunna avsätta medel för fettfenklippning på odlad lax. Anslaget bör därför höjas så att örönmärkta medel kan anvisas för detta ändamål (yrkande 39). Enligt motionärerna bör anslaget därför tillföras ytterligare 5 000 000 kr utöver regeringens förslag (yrkande 47 delvis). Enligt motion MJ232 (mp) är behovet av åtgärder för fiskevård stora. Om detta anslag skall täcka även fettfenklippning av 2 miljoner laxsmolt betyder det att medlen för annan fiskevård minskas väsentligt. Enligt motionärernas mening borde denna insats kunna belasta utgiftsområde 14 eftersom detta skapar arbete i bygder där det i dag finns en stor arbetslöshet (yrkande 4). I motion MJ253 (v) yrkas att riksdagen ger regeringen i uppdrag att återkomma med förslag på en långsiktig finansiering av fiskevården (yrkande 5). Vidare bör riksdagen ge regeringen i uppdrag att pröva om medel till fettfenklippning kan finansieras under anslaget för strukturstöd till fisket (yrkande 6). Enligt motion MJ410 (m) är det positivt att regeringen i budgetpropositionen avsätter 20 miljoner kronor till fiskevården även för år 1999. Motionärerna förutsätter att medlen används i de vatten där staten har sitt ägaransvar. Samtidigt betonas den stora betydelsen av att utsättningsverksamheten av fisk, främst ål och lax, kan fortsätta i minst nuvarande omfattning. Utsättningsverksamheten har stora positiva effekter för det yrkesmässiga insjö- och kustfisket, men även övrigt fritids- och turistfiske gynnas (yrkande 4).

Utskottets överväganden

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning när det gäller medelsbehovet under anslaget C 4 och tillstyrker därför regeringens förslag i denna del. Därmed avstyrks motion MJ224 (kd) yrkandena 39 och 47 (delvis). Det i motion MJ224 framförda yrkandet om en höjning av anslaget ryms inte inom den av riksdagen fastställda ramen för utgiftsområdet.

Med anledning av det i motion MJ253 (v) framförda kravet på att fiskevårdens finansiering skall utredas vill utskottet anföra följande. Frågan om fiskevårdens finansiering har belysts på ett genomgripande sätt bl.a. i samband med att regeringen år 1995 framlade ett förslag om en allmän fiskevårdsavgift. Vidare görs fortlöpande utvärderingar av fiskevården och där-

med sammanhängande frågor av Fiskeriverket. Under riksmötet 1995/96 (betänkande JoU4) gav riksdagen regeringen i uppdrag att lägga fram förslag om hur fiskevården skulle finansieras. Härefter har riksdagen, på förslag av regeringen, i samband med behandlingen av budgeten för innevarande budgetår beslutat om en kraftfull satsning på fiskevården genom att anslaget C 4 Fiskevård höjdes från 4,6 miljoner kronor till 20 miljoner kronor (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:JoU1, rskr. 1997/98:117–118). Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion MJ 253 (v) yrkande 5.

I anslutning till motion MJ410 (m) bör framhållas att utskottet delar motionärernas allmänna bedömning att utsättning av fisk har stora positiva effekter både för yrkesfisket och för fritidsfisket. Det gäller bl.a. utsättning av sådana arter som ål och lax. I andra fall kan restaurering av biotoper vara väl så effektiva åtgärder. Genom de utökade resurserna för fiskevård skapas ytterligare möjligheter på detta område. Motionärernas önskemål bör kunna tillgodoses inom ramen för det förstärkta fiskevårdsanslaget. Utskottet föreslår därför att motion MJ410 yrkande 4 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

När det gäller situationen för de svenska laxbestånden har Sverige under en följd av år vidtagit fiskereglerande åtgärder. Även internationellt har nya bestämmelser antagits beträffande östersjölaxen. Fiskerikommissionen för Östersjön antog år 1997 en internationell aktionsplan för östersjölaxen som bl.a. innebär att arbetet inriktas på klassificering av vildlaxälvar och stopp för utsättningar av odlad lax i dessa älvar. En annan åtgärd som aktualiseras i detta samarbete är fettfenklippning av laxsmolt. Som framgår av propositionen finansieras den allmänna fiskevården för närvarande delvis av anslaget för fiskevård men också av vattenavgiftsmedel i enlighet med vattendomar. Vattendomar ålägger kraftverksbolagen att årligen sätta ut ca 2 miljoner laxsmolt. Utskottet delar regeringens bedömning när det gäller behovet av åtgärder för att bevara den vilda laxen och att detta arbete måste prioriteras. Bl.a. kan fettfenklippning användas för att möjliggöra en ökad inriktning av fisket mot odlad lax. Som redovisas i propositionen har regeringen för avsikt att avsätta medel till fettfenklippning av odlad laxsmolt. Utskottet förutsätter att regeringen undersöker möjligheterna att fortsättningsvis även finansiera fettfenklippning av odlad laxsmolt med vattenavgiftsmedel för att på så sätt undvika att andra angelägna ändamål med anslaget eftersätts. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ232 (mp) yrkande 4 och MJ253 (v) yrkande 6 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

16. Rennäring m.m. (D)

Propositionen

Omfattning

Rennäringen främjas i första hand genom statligt pristillägg på renkött, ersättning för vissa merkostnader till följd av Tjernobylyolyckan och genom att staten svarar för vissa kostnader för renkötselplanläggningar liksom viss planläggning rörande renkötseln. De skador som vilda djur orsakar tamdjur och

annan egendom ersätts om vissa förutsättningar är uppfyllda. Staten svarar för underhåll och upprustning av byggnaderna på de drygt 110 kvarvarande fjällägenheterna.

Utgiftsutvecklingen

Den beräknade utgiftsutvecklingen avseende rennärigen till följd av tidigare beslut samt förslagen i 1998 års budgetproposition är följande (i miljoner kronor och löpande priser):

Utfall	Anslag	Utgifts-	Förslag	Beräknat	Beräknat
1997¹	1998²	prognos	anslag	anslag	anslag
		1998¹	1999	2000	2001
69,3	104,0	98,7	94,5	94,5	94,5

¹ Inkl. ianspråkta reserverade medel från budgetåret 1995/96.

² Inkl. beslut till följd av förslag till tilläggsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Utskottets överväganden

Utskottet har inget att erinra mot regeringens resultatbedömning beträffande verksamhetsområdet rennärning och Jordbruksverkets och länsstyrelsernas verksamhet inom området.

17. Främjande av rennärigen m.m. (D 1)

Propositionen

De utgifter som belastar anslaget är underhåll av vissa riksgränsstängsel m.m., statens del av kostnaderna för redovisning av markanvändningen, riksintressen och marker som är värdefulla eller känsliga för renskötsel, natur- och kulturmiljövården, framtagande av ny inventeringsmetod för renbetet, prisstöd till rennärigen enligt förordningen (1986:255) om pristilllägg på renkött, ersättning till följd av Tjernobylyckan enligt förordningen (1994:246) om ersättning för vissa merkostnader och förluster med anledning av Tjernobylyckan samt övriga åtgärder för främjande av rennärigen som beslutas efter överläggningar mellan staten och rennärigen.

Jordbruksverket har arbetat med att utveckla en metod för renbetesinventering som också skall kunna användas för miljöövervakning. I skrivelse den 16 oktober 1997 har verket begärt att få frånträda uppdraget att utveckla en ny metod för renbetesinventering. Jordbruksverket anser sig i rådande kunskapsläge inte kunna föreslå en metod som med tillräcklig precision kan användas för beräkning av högsta tillåtna renantal för varje sameby. Verket konstaterar dessutom att miljön i fjällvärlden påverkas av fler faktorer än renbete. Verket fortsätter dock sitt arbete med att stödja olika projekt som avser utveckling av metoder för att kartlägga betesbehov och betestillgång.

Jordbruksverkets arbete med att ta fram en ny metod för renbetesinventering bekräftar riksdagens konstaterande att det inte är helt okomplicerat att

finna en metod för hur inventeringarna skall göras. I samband med den svensk-norska renbeteskommissionens arbete sker emellertid ett arbete med syfte att klarlägga hur betestillgångarna bör utnyttjas för att ge ett långsiktigt underlag för en ekologisk, ekonomisk och kulturellt bärkraftig rennäring. Regeringen har godkänt att reserverade medel från 1995/96 års anslag D 2 Främjande av rennäringen får användas för ändamålet även år 1999. Genom det s.k. Fjäll-MISTRA-programmet kommer vidare ett brett upplagt projekt att startas med syfte att utveckla ett operativt förvaltningssystem. Bland annat kommer forskning om förändringar av antalet renar, slaktvikter och köttklassificering att initieras för att utröna om detta kan vara indikatorer på miljöförändringar.

Regeringen bedömer att det är angeläget att Jordbruksverket fortsätter utvecklingsarbetet med metoder för renbetesinventeringar. Verkets uppdrag kan emellertid behöva revideras.

Enligt förordningen (1986:255) om pristillägg på renkött lämnas pristillägg för renkött som godkänts vid köttbesiktning. Pristillägget lämnas med 9 kr per kilo för vuxen ren och med 14,50 kr per kilo för renkalv. Antalet slaktade renar uppgick år 1997 till ca 45 000 renar vilket innebär att slakten minskat med ca 20 000 renar jämfört med år 1996 till följd av ett lägre slaktuttag och ett totalt sett lägre renantal under senare år.

Drygt 500 slaktkroppar kasserades år 1997 på grund av för höga cesiumhalter. Under år 1998 har antalet märkta renkalvar ökat i förhållande till år 1997. Detta kan medföra en viss ökning av slakten år 1999.

Det låga antalet slaktade renar innebär att belastningen på anslaget minskat kraftigt, vilket fått till följd att ett stort anslagssparande ackumulerats. Regeringen bedömer anslagsbehovet till 37 miljoner kronor för år 1999. För åren 2000 och 2001 beräknas anslagsbehoven vara oförändrade.

Motionen

I motion MJ224 (kd) anförs att regeringens förslag innebär en kraftig minskning av anslaget samtidigt som anslaget för ersättning för viltskador (D 2) inte har räknats upp i den omfattning som enligt motionärerna kan anses nödvändig. Anslaget bör därför höjas med 13 miljoner kronor (yrkandena 40 respektive 47 delvis).

Utskottets överväganden

Riksdagen har nyligen fastställt regeringens förslag beträffande ramen för utgiftsområde 23 (bet. 1998/99:FiU1). Då de i motion MJ224 (kd) yrkandena 40 och 47 (delvis) framlagda förslagen om en höjning av anslaget inte rymms inom den fastlagda ramen avstyrker utskottet motionen i berörda delar. Regeringens förslag till medelstilldelning under anslaget tillstyrks.

I sammanhanget vill utskottet erinra om Rennäringskommitténs arbete med en översyn av stödet till rennäringen och samisk kultur, rennäringssamfundet och rennäringsslagstiftningen (dir. 1997:102). Kommittén skall överväga omprioriteringar mellan verksamheter. Uppdraget skall redovisas senast vid utgången av år 1999.

18. Ersättningar för viltskador m.m. (D 2)

Propositionen

Antalet rovdjur, i synnerhet lo, har ökat i antal, vilket medför ökade skador på tamdjur. Även kostnader för annan skada av vilt har ökat.

Ökningen av antalet rovdjur och ett ökande avräkningspris på renkött medför att anslagsbehovet ökar. Medel för ersättning för rovdjursdrivna renar bör därför ökas med 5 miljoner kronor till 35 miljoner kronor. För att säkerställa en rättvis fördelning av ersättningen mellan samebyarna krävs systematiska inventeringar för att fastställa förekomst och föryngring av rovdjur i renskötselområdet. För samebyarnas del av inventeringskostnaderna beräknas 3 miljoner kronor. Naturvårdsverket fördelar medel på samtliga länsstyrelser som beslutar om bidrag för att förebygga eller ersätta skada. Inriktningen är att viltskador så långt möjligt skall förebyggas. Även skador förorsakade av annat vilt har ökat, inte minst när det gäller de skador som sälen åstadkommer. Med hänsyn till skadeutvecklingen bör ytterligare 4,5 miljoner kronor anvisas för bidrag och ersättningar, eller totalt 18 miljoner kronor.

Regeringen bedömer anslagsbehovet till 56 miljoner kronor för år 1999. För åren 2000 och 2001 beräknas anslagsbehoven vara oförändrade.

Motionerna

Ersättningsnivån för rovdjursrivna renar bör enligt motion MJ232 (mp) yrkande 5 slås fast på en för alla parter acceptabel nivå. I motion MJ904 från samma parti begärs ändring i 29 a § jaktförordningen (1987:905) ändras så att även tamdjur som kan omfattas av försäkring skall kunna bli föremål för ersättning enligt förordningen (yrkande 1). Ersättning för tamdjur rivna av hotade rovdjur skall utgå också för tamdjur som inte ingår i näringsverksamhet (yrkande 2).

Utskottets överväganden

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstilldelning under anslaget.

Med anledning av motion MJ232 (mp) om ersättningsnivån för rovdjursrivna renar vill utskottet framhålla att utskottet givetvis inte har någon annan uppfattning än motionärerna om det önskvärda i en ersättningsnivå som kan accepteras av samtliga berörda parter. I årets budgetproposition föreslår regeringen att medel för ersättning för rovdjursrivna renar bör öka med 5 miljoner kronor till 35 miljoner kronor. För samebyarnas kostnader för systematiska inventeringar av förekomst och föryngring av rovdjur i renskötselområdet beräknas 3 miljoner kronor. Med hänsyn till ökningen av skador förorsakade av annat vilt än rovdjur anser regeringen att ytterligare 4,5 miljoner kronor, eller totalt 18 miljoner kronor, anvisas för bidrag och ersättningar. Utskottet finner regeringens förslag om medelsfördelning väl avvägt. Utskottet vill också erinra om riksdagens begäran i samband med 1996 års budgetbehandling att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag till en sammanhållen rovdjurspolitik (bet. 1996/97:JoU1). Regeringen skall i

det sammanhanget även pröva möjligheterna att utvidga rätten till statlig ersättning för rovdjursskador på andra tamdjur än renar. I januari 1998 till-
sätte regeringen en utredning om en sammanhållen rovdjurspolitik (dir.
1998:6). Uppdraget skall redovisas senast den 15 december 1999. I tilläggs-
direktiv har regeringen uppdragit åt utredaren att med förtur utreda frågan
om utvidgad skydds jakt respektive nödvärnsjakt efter varg (dir. 1998:63).
Uppdraget i denna del skall redovisas senast den 30 april 1999. I avvaktan på
uppdragets slutförande och med hänvisning till utskottets ställningstagande
ovan vad gäller medelsfördelningen avstyrks motion MJ232 (mp) yrkande 5.

Genom en nyligen företagen ändring i jaktförordningen har 29 a § ändrats
så att bidrag eller ersättning numera kan utgå även för egendom som går att
försäkra (1998:1000). Yrkande 1 i motion MJ904 (mp) får därmed anses vara
tillgodosett och bör inte föranleda någon ytterligare åtgärd.

Som framgår ovan ingår i direktivet för utredningen om en sammanhållen
rovdjurspolitik bl.a. att analysera behovet av förändringar i reglerna för er-
sättnings systemet för rovdjursskador på andra tamdjur än ren. Oron framför
allt för skador på tamdjur har föranlett regeringen att utvidga utredarens
uppdrag till att med förtur utreda frågan om utvidgad skydds jakt respektive
nödvärnsjakt efter varg. Den fråga som tas upp i MJ904 (mp) yrkande 2
kommer således att bli föremål för utredarens uppmärksamhet. Motionen i
denna del bör inte föranleda någon vidare riksdagens åtgärd.

19. Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m. (D 3)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslaget D 3. Regeringens
redovisning av resultatinformation m.m. för verksamheten föranleder ingen
erinran från utskottets sida.

20. Djurskydd och djurhälsovård

Propositionen

Omfattning

Verksamheten inom djurskydds- och djurhälsoområdet syftar till att upprätthålla ett gott hälsotillstånd och ett gott djurskydd bland husdjuren samt att begränsa användningen av försöksdjur. Djurskydd och djurhälsovård omfattar verksamhet vid Statens jordbruksverk med distriktsveterinärorganisationen, Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Centrala försöksdjursnämnden (CFN). Jordbruksverket disponerar medel för forskning och utveckling vad gäller djurskyddsfrämjande åtgärder. Dessutom disponeras medel till olika djurhälsovårdsaktiviteter när det gäller nötkreatur, svin, får, häst och fisk. På regional nivå medverkar länsstyrelserna till att upprätthålla och om möjligt förbättra djurhälsan och djurskyddet samt tillsynen därav.

Resultatbedömning

Jordbruksverkets åtgärder för att uppfylla verksamhetsmålen avseende ett gott hälsotillstånd hos husdjur och ett gott djurskydd har inbegripit utfärdande av föreskrifter, riktade informationsinsatser, sjukdomsutredningar samt kontroller. Föreskrifter har utfärdats bl.a. beträffande foder, animaliskt avfall, dispenser när det gäller burhöns, hållande och skötsel av sällskapsdjur, djurskyddsföreskrifter om försöksdjur, framtagning av och beslut om dispensprogram för besiktning av burhöns och informationskampanj angående klassisk svinpest.

Under år 1998 har flera utbrott av epizootiska sjukdomar skett i landet. Trots detta bedöms djurhälsosituationen som fortsatt god. Åtgärder för att förbättra djurskyddstillsynen måste prioriteras. Jordbruksverket har haft i uppdrag att lämna en utförlig redovisning av konsekvenserna av en förändrad djurskyddstillsyn. (Se rapport 1998:13). Jordbruksverket har också år 1998 initierat ett landsomfattande projekt med syfte att förbättra djurskyddstillsynen, särskilt när det gäller djurtransporter. Projektet beräknas pågå under år 1999 och avslutas under år 2000. Inom Jordbruksverket har en modernisering av djursjukdatasystemet påbörjats. Det är Jordbruksverkets avsikt att från och med våren 1999 driva systemet i egen regi.

Ett zoonoscenter har nu inrättats vid SVA och skall vara en central instans för insamling och analys av zoonosdata. SVA har aktivt tagit del i det svenska arbetet för ett europeiskt förbud mot antibiotika i foder.

CFN kan endast indirekt påverka försöksdjursanvändningen. Därför är det svårt att direkt bedöma resultatet av CFN:s arbete med att begränsa försöksdjursanvändningen. Jämfört med år 1995 minskade dock antalet använda försöksdjur år 1996 med 14 %.

Den beräknade utgiftsutvecklingen avseende djurskydd och djurhälsovård till följd av tidigare beslut samt förslagen i 1998 års budgetproposition är följande (i miljoner kronor och löpande priser):

Utfall 1997 ¹	Anslag 1998 ²	Utgifts- prognos 1998 ¹	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
272,0	274,0	356,5	279,3	282,7	286,1

¹ Inklusive ianspråktagna reserverade medel från budgetåren 1995/96 och 1997.

² Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Utskottets överväganden

Utskottet har inget att erinra mot regeringens resultatbedömning beträffande verksamheten inom djurskydds- och djurhälsoområdet.

21. Statens veterinärmedicinska anstalt (E 1)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslaget E 1. Regeringens redovisning av resultatinformation m.m. för berörda myndigheter och verksamheter föranleder ingen erinran från utskottets sida.

22. Bidrag till distriktsveterinärorganisationen (E 2)

Propositionen

Jordbruksverket är chefsmyndighet för distriktsveterinärorganisationen och har ansvaret för ledningen av och samordningen inom distriktsveterinärorganisationen. Den 1 september 1997 bildades en särskild enhet, distriktsveterinärenheten. Enheten ansvarar för den totala verksamheten vilket omfattar bland annat budget och ekonomiskt resultat, kompetensutveckling, löne- och taxesättning, tjänstetillsättningar samt avtalsfrågor för distriktsveterinärorganisationen.

Distriktsveterinärorganisationen finansieras till största delen av uppdragsgivarna, dvs. i första hand djurägarna, och i övrigt av anslag över statsbudgeten. Till de utgifter som belastar anslaget hör lönekostnader samt utbildning och gemensam administration för organisationen. Det ekonomiska resultatet för distriktsveterinärorganisationen har under räkenskapsåret 1997 visat en positiv utveckling i jämförelse med föregående år. För budgetåret 1997 redovisas ett överskott på 9,1 miljoner kronor. Överskottet inkluderar det tilläggsanslag på 7,8 miljoner kronor som utgick under året för att täcka övergångskostnader som uppstod i samband med att distriktsveterinärverksamheten omorganiserades 1995.

Regeringen bedömer anslagsbehovet till 80 277 000 kr för år 1999.

Motionerna

I motion Fi211 (fp) yrkas, utan närmare motivering, att anslaget E 2 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen tillförs 7 000 000 kr utöver regeringens förslag (yrkande 19 delvis). Enligt motion MJ256 (m) yrkande 11 angavs i förra årets budgetproposition att distriktsveterinärernas roll är att tillgodose behovet av sjuk- och hälsovård hos djur inom animalieproduktionen och hos hästar som används inom jord- och skogsbruket. Det faktum att denna skrivning slopats i årets budgetproposition ökar osäkerheten kring distriktsveterinärernas ansvarsområde. Riksdagen bör med anledning av detta ge regeringen till känna att det ansvarsområde för distriktsveterinärorganisationen som framgick av förra årets budgetproposition skall gälla.

Utskottets överväganden

Utskottet delar regeringens bedömning när det gäller medelsbehovet under anslaget E 2 och tillstyrker därför regeringens förslag samt avstyrker motion Fi211 (fp) yrkande 19 (delvis).

När det gäller distriktsveterinärorganisationens ansvar för att tillgodose behovet av sjuk- och hälsovård hos djur inom animalieproduktionen och hos hästar som används inom jord- och skogsbruket har utskottet erfarit att regeringens förslag för budgetåret 1999 inte innebär någon förändring i denna del. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att motion MJ 256 (m) yrkande 11 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

23. Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder (E 3)

Propositionen

Jordbruksverkets verksamhet med djurskyddsfrämjande åtgärder har under åren 1997 och 1998 främst inriktats mot prövning från djurskyddssynpunkt av nya djurhållningssystem. Dessutom har medel använts för den vidareutbildning i djurskydd som Sveriges lantbruksuniversitet anordnar för djurskyddsinspektörer samt till projekt för olika djurslag inom animalieproduktionen. Jordbruksverket har utfärdat föreskrifter om organiserad hälsokontroll av husdjur och utsett huvudmän för de olika kontrollerna.

Regeringen anser att åtgärder för att förbättra djurskyddstillsynen måste prioriteras. Även åtgärder för att minimera antibiotikaanvändning och hålla djursjukdomarna på en låg nivå har hög prioritet. Vidare prioriteras utvecklingen av alternativa inhysningssystem för höns.

Den nationella finansieringen samlas från år 1999 på anslaget E 3. Samtidigt ökas stödet med 0,3 miljoner kronor. Hälften av ökningen förs upp på detta anslag. Regeringen bedömer anslagsbehovet till 20 490 000 kr för år 1999.

Motionen

I motion Fi211 (fp) yrkas, utan närmare motivering, att anslaget E 3 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder tillförs 4 000 000 kr utöver regeringens förslag (yrkande 19 delvis).

Utskottets överväganden

Utskottet delar regeringens bedömning när det gäller medelsbehovet under anslaget E 3 och tillstyrker därför regeringens förslag samt avstyrker motion Fi211 (fp) yrkande 19 (delvis).

24. Centrala försöksdjursnämnden (E 4) och Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (E 5)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslagen E 4–E 5. Regeringens redovisning av resultatinformation m.m. för berörda myndigheter och verksamheter föranleder ingen erinran från utskottets sida.

25. Livsmedel (F)

Propositionen

Omfattning

Verksamhetsområdet livsmedel omfattar bl.a. regler för, hantering och kontroll av livsmedel, livsmedelsberedskap, statistik samt exportfrämjande åtgärder.

Statens livsmedelsverk (SLV) har som övergripande mål för verksamheten att i konsumenternas intresse verka för säkra livsmedel av god kvalitet, redlighet i livsmedelshanteringen och bra matvanor.

Livsmedelsförsörjningen är en särskild funktion inom det civila försvaret. Jordbruksverket är funktionsansvarig myndighet. Från anslaget täcks kostnader för beredskapsåtgärder.

Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden har ansvar för merparten av jordbruksstatistiken, dvs. för att statistik tas fram i den omfattning som krävs på nationell nivå och inom EU. Nämnden har också till uppgift att följa den ekonomiska utvecklingen inom livsmedelsområdet vilket har vissa kopplingar till statistikverksamheten. Nämnden föreslås avvecklas. Avvecklingen bör inledas den 1 januari 1999. Regeringen bedömer att ansvaret för jordbruksstatistiken överförs till Jordbruksverket från och med den 1 januari 1999. Behovet av utredningsverksamhet och analyser med ekonomisk inriktning inom det jordbrukspolitiska området tillgodoses genom inrättandet av en ny myndighet, ett Jordbruks- och livsmedelsekonomiskt institut.

För länsstyrelsernas verksamhet på livsmedelsområdet är målet att medverka till att upprätthålla och om möjligt förbättra livsmedelskvaliteten. Länsstyrelserna skall också medverka till en effektiv livsmedelstillsyn inom länet.

Regeringen tillsatte våren 1997 en utredning med uppgift att göra en översyn av livsmedelstillsynen (dir. 1997:25). Utredningen har lämnat sitt betänkande (SOU 1998:61) och detta har remitterats. Remisstiden gick ut den 15 oktober 1998.

Resultatbedömning

En stor uppgift för SLV under verksamhetsperioden har varit uppföljning av de svenska salmonellagarantierna för nötkött och fjäderfä från övriga EU-länder. Detta har bl.a. inneburit informationsutbyte med motsvarande myndigheter i andra EU-länder. Resultatet har blivit att förekomsten av salmonella infört från andra länder har minskat.

Regeringen anser att livsmedelsberedskapen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Sårbarheten i livsmedelsförsörjningen kräver dock fortsatt analys.

De projekt som bedrivits för att främja export av livsmedel är utbildning, kartläggning och information, gemensamt svenskt deltagande i mässor utomlands och andra gemensamma aktiviteter. Under år 1998 har en utvärdering skett av verksamheten (se anslagsavsnitt F 6).

Den beräknade utgiftsutvecklingen avseende livsmedel till följd av tidigare beslut samt förslagen i 1998 års budgetproposition är följande (i miljoner kronor och löpande priser):

Utfall 1997 ¹	Anslag 1998	Utgifts- prognos 1998 ¹	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
191,6	176,5	193,3	176,5	173,7	171,3

¹ Inkl. ianspråktagna reserverade medel från budgetåret 1995/96.

Utskottets överväganden

Utskottet har inget att erinra mot regeringens resultatbedömning beträffande verksamhetsområdet livsmedel och Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets verksamheter.

26. Statens livsmedelsverk (F 1), Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden (F 2), Kostnader för livsmedelsberedskap (F 3), Livsmedelsstatistik (F 4) och Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten (F 5)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslagen F 1–F 5.

Beträffande anslaget F 2 Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden föreslår utskottet att riksdagen godkänner regeringens förslag om avveckling av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden. Anslagsbeteckningen bör tillföras ordet "avvecklingskostnader". Utskottet konstaterar att även anslagssparandet om 3 817 000 kr kan utnyttjas för att täcka kostnaderna för avveckling av myndigheten.

Regeringens redovisning av resultatinformation m.m. för berörda myndigheter och verksamheter föranleder ingen erinran från utskottets sida.

27. Exportfrämjande åtgärder (F 6)

Propositionen

Verksamheten finansierades år 1997 genom tidigare anvisade medel. Budgetåret 1998 fördes ett ramanslag upp på statsbudgeten med 5 miljoner kronor. Därtill beslutade regeringen under året att avsätta ytterligare 5 miljoner kronor från utgiftsområde 19 Regional utjämning och utvecklingsanslaget *A 1 regionalpolitiska åtgärder*.

Den gemensamma marknaden ger nya förutsättningar och möjligheter för svensk livsmedelssektor att utvecklas. Den ökade konkurrensen innebär också krav på ökad effektivitet inom jordbruket och livsmedelsindustrin. Svenska företag måste profilera sig mer än tidigare och större insatser behövs vad gäller marknadsföring. Det bör finnas utrymme för en expanderande svensk livsmedelssektor inte minst på EU-marknaden. Det svenska jordbruket har i fråga om djurhälsa, olika produktkrav m.m. varit ett föregångsland. Detta har skapat en goodwill för svenska livsmedel och utgör en god grund

för framtida exportsatsningar för den svenska livsmedelsindustrin. En ökad export av livsmedel är viktig för att livsmedelsproduktionen skall finnas kvar i nuvarande omfattning.

Huvudansvaret för export- och marknadsföringsåtgärder ligger alltid på näringen. Regeringen vill emellertid genom att främja exportsatsningar bidra till en positiv utveckling inom sektorn.

Jordbruksdepartementet begärde att en utvärdering av Food From Sweden (FFS) avseende verksamhetsperioden 1992–1996 skulle genomföras. Uppdraget genomfördes av konsultföretaget Deloitte&Touche. I sin rapport drar Deloitte&Touche slutsatsen att FFS-projektet har förvaltats väl. Mot bakgrund av utvärderingen och då regeringen bedömer att möjligheterna för en ökad export av livsmedel är goda föreslås att ytterligare medel satsas på verksamheten kommande treårsperiod. För närvarande saknas till viss del medel avseende åren 2000 och 2001 för att uppnå samma nivå som föreslås för år 1999. Regeringen avser att återkomma i denna fråga i budgetpropositionen för år 2000.

Regeringen föreslår att ett anslag på 15 miljoner kronor anvisas för år 1999. För åren 2000 och 2001 beräknas mot bakgrund av ovanstående tills vidare anslagsbehovet till 10 respektive 5 miljoner kronor. Regeringen eller den myndighet som regeringen beslutar bör få disponera medel under detta anslag.

Motionerna

Enligt motion MJ224 (kd) bör satsningarna på exportfrämjande åtgärder förstärkas kraftigt. Anslaget bör därför höjas med 35 miljoner kronor utöver regeringens förslag (yrkandena 14 respektive 47 delvis). I motion Fi210 (c) yrkande 23 begärs en höjning av anslaget med ytterligare 30 miljoner kronor för satsningar enligt de förslag om exportfrämjande åtgärder som läggs fram i betänkandet En livsmedelsstrategi för Sverige (SOU 1997:167). Enligt motionärerna bakom motion MJ232 (mp) bör anslaget minskas med 15 miljoner kronor (yrkande 6 delvis). Dessa medel bör fördelas så att 5 miljoner kronor tillförs anslaget B 6 för marknadsstödjande åtgärder för ekologiskt odlade produkter, 5 miljoner kronor till samma anslag för försöks- och utvecklingsverksamhet inom det ekologiska jordbruket och 5 miljoner kronor till nytt anslag, Ekologiskt forskningscentrum i Järna. Även i motionens yrkande 3 och i motion MJ242 yrkande 1 från samma parti begärs 5 miljoner kronor till ett ekologiskt forskningscentrum i Järna. I andra hand bör riksdagen uttrycka en vilja att skapa möjligheter för centrumet, vilket bör beaktas i tilläggsbudgeten våren 1999 (yrkande 2).

Utskottets överväganden

Med hänvisning till riksdagens beslut om utgiftsram för utgiftsområde 23 (1998/99:FiU1) avstyrker utskottet motionerna MJ224 (kd) yrkandena 14 och 47 i motsvarande del och Fi210 (c) yrkande 23.

Utskottet delar regeringens bedömning när det gäller medelsbehovet under anslaget och tillstyrker regeringens förslag. När det gäller motionsyrkandena

om statligt stöd till ett ekologiskt forskningscentrum i Järna vill utskottet framhålla att det inte finns tillräckligt underlag för att nu besluta om nya statliga åtaganden i form av driftsbidrag e.dyl. till en institution av detta slag. I den mån motionärerna avser stöd till vissa forskningsprojekt bör det ankomma på de forskningsfinansierande organen att pröva sådana frågor i sedvanlig ordning. Utskottet avstyrker därmed motionerna MJ232 yrkandena 3 och 6 (delvis) och MJ242 yrkandena 1 och 2 (båda mp) om medel till ett ekologiskt forskningscentrum i Järna.

När det gäller den ekologiska forskningen i stort vill utskottet erinra om sin i flera andra sammanhang framförda syn på jordbruket och trädgårdsnäringen som centrala näringar i ett hållbart samhälle. Konsumenternas intresse för miljöhänsyn, etiska värden, livsmedelssäkerhet och global livsmedelsförsörjning ökar och kommer att alltmer förändra dagens marknadssituation. Därmed växer också behovet av kunskaper som har betydelse för omställningen av samhället till en ekologiskt hållbar utveckling. Genom en kraftfull satsning på forskning och utveckling bör Sverige fortsätta denna omställning. I denna satsning bör forskning om jordbruks- och trädgårdsföretag med lång erfarenhet av kontinuerlig ekologisk och biodynamisk odling utvecklas. Utskottet har således inte någon annan uppfattning än motionärerna i motionerna MJ232 och MJ242 (båda mp) om vikten av ett alltmer miljöanpassat jordbruk och om forskningens betydelse i sammanhanget. Inom något år kommer regeringen att lägga fram riktlinjer för den svenska forskningspolitiken för inledningen av 2000-talet. Dessa riktlinjer kommer att få betydelse för inriktningen och organisationen av jordbruksforskningen. Som ett underlag för regeringens ställningstaganden har den parlamentariska kommittén Forskning 2000 nyligen framlagt betänkandet Forskningspolitik (SOU 1998:128). När det gäller en forskningsstrategi för svensk offentligt finansierad forskning har regeringen nyligen uppdragit åt SJFR (Skogs- och jordbrukets forskningsråd) att utveckla en sådan strategi. I uppdraget ingår bl.a. att belysa behovet av forskningsunderlag för omställning och miljöanpassning av jordbruket och trädgårdsnäringen som delar i det ekologiskt hållbara samhället och att bedöma vilken miljörelevant forskning som skall anses ligga inom jordbruksforskningens ansvarsområde. En delrapport skall lämnas senast den 1 november 1999 och uppdraget skall slutredovisas senast den 30 september 2000. Den fortsatta behandlingen i regeringen och riksdagen av forskningspolitiken torde få betydelse också för de forskningsfrågor som tas upp i motionerna.

28. Utbildning och forskning (G)

Propositionen

Omfattning

Högre utbildning och forskning inom det område som rör vård och hållbart nyttjande av biologiska naturresurser ligger inom Jordbruksdepartementets område. Utbildning inom detta område bedrivs vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).

Utbildningen och forskningen syftar till att värna om vården och det hållbara nyttjandet av de biologiska naturresurserna. Forskningen har ett särskilt ansvar för att kunskaperna om naturresurserna utvecklas för kommande generationers behov. Viktiga globala miljö- och livsmedelsförsörjningsfrågor måste lösas genom samverkan mellan många länder och mellan forskare från olika vetenskapliga discipliner.

Medel för forskningen anvisas huvudsakligen via anslag till SLU och Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR). Inom utgiftsområdet bedrivs även kollektiva program som rör skogsforskning, jordbruksteknisk forskning samt forskning och utvecklingsverksamhet inom områdena växtförädling och trädgård.

Regeringen har i den forskningspolitiska propositionen Forskning och samhälle (prop. 1996/97:5, bet. 1996/97:UbU3, rskr. 1996/97:99) angett riktlinjerna för den allmänna forskningspolitiken och den forskning som bedrivs vid SLU respektive finansieras av SJFR.

Resultatbedömning

SLU:s utbildningsprogram under perioden 1997–1999 uppgår till 8 600 helårsprestationer. Drygt en tredjedel av det totala uppdraget har presterats under år 1997. Genom statsmakternas beslut om en ökning av antalet högskoleplatser samt att antalet studenter i framför allt magisterprogrammen har ökat, bedöms möjligheterna att nå målet som goda. Det ökade utbildningsuppdraget har medfört en tyngdpunktsförskjutning i SLU:s verksamhet från forskning mot utbildning.

Inom ramen för ansvaret för vård och nyttjande av de biologiska naturresurserna kan särskilt pekas på verksamheten med fortlöpande miljöanalys och utvecklingen av denna. SLU har som ett led i denna utveckling tillsatt en professur i miljöanalys och ett samverkansorgan, SLU Miljödata, har inrättats. Regeringens bedömning är att utvecklingen av verksamheten sker enligt regeringens intentioner.

Vidare vill regeringen peka på den självvärdering av kvalitetsarbetet som bedrivs inom SLU. En sådan självvärdering har genomförts under budgetåret 1997 och utgjort grund för Högskoleverkets granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid universitetet. Verkets bedömargrupp anser bl.a. att universitetet genom sitt strategiarbete har goda förutsättningar för förändringsprocessen, även om kvalitetsarbetet bör utvecklas ytterligare.

Den forskning som bedrivs inom Jordbruksdepartementets ansvarsområde har stor betydelse för utvecklingen av vården och det hållbara nyttjandet av de biologiska naturresurserna. Regeringens uppdrag till SJFR att initiera ett program inom ekologisk jordbruks- och trädgårdsforskning, har resulterat i ett stort antal projekt. Vidare har en forskarskola inom området inrättats. För att vidga och förnya livsmedelsforskningen till stöd för konsumentintresset har SJFR under året tillsammans med livsmedelskedjorna och livsmedelsföretagen initierat ett nytt forskningsprogram, Kunskapsplattform för livsmedelsbranschen (KLIV).

Den beräknade utgiftsutvecklingen avseende utbildning och forskning till följd av tidigare beslut samt förslagen i 1998 års budgetproposition är följande (i miljoner kronor och löpande priser):

Utfall	Anslag	Utgifts- prognos	Förslag anslag	Beräknat anslag	Beräknat anslag
1997 ¹	1998	1998	1999	2000	2001
1 212,4	1 228,9	1 253,4	1 290,3	1 330,7	1 365,9

¹ Inkl. ianspråktagna reserverade medel från budgetåret 1995/96.

Utskottets överväganden

Utskottet har inget att erinra mot regeringens resultatbedömning beträffande verksamhetsområdet utbildning och forskning och SLU:s och SJFR:s verksamheter.

29. Sveriges lantbruksuniversitet (G 1)

Propositionen

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) skall utveckla kunskapen om de biologiska naturresurserna och människans hållbara nyttjande av dessa. Detta sker genom utbildning, forskning, fortlöpande miljöanalys och information.

Anslaget finansierar grundutbildning, forskarutbildning, forskning, miljöanalys och fortbildning.

Verksamheten bedrivs utifrån ett sektorsansvar, som preciseras av ansvarsområdena jord- och trädgårdsbruk, landskapsplanering, livsmedelsproduktion, naturvård, skogsbruk och vedråvarans förädling, vattenbruk samt veterinärmedicin och husdjurskötsel.

Grundutbildningen bedrivs inom fem långa och åtta korta yrkesprogram samt inom de fyra kandidat/magisterutbildningarna skogsvetar-, bioteknologi- och naturresursprogrammen samt ekonomiprogrammet med naturresursinriktning.

För att möta det sparbehov som ålades SLU budgetåret 1995/96 har SLU bl.a. dragit in 33 högre tjänster vid innehavarnas pensionsavgång. Inför budgetåret 1998 har SLU vidtagit ytterligare åtgärder i besparingssyfte bl.a. med anledning av att effekterna av nedskärningen dröjde, såsom att dra in professuren i radioekologi och avveckla institutionen. Under innevarande budgetår har emellertid den negativa utvecklingen vänts och prognosen för år 1998 pekar på en positiv kapitalförändring.

Genom statsmakernas beslut har SLU tilldelats nya utbildningsplatser. Detta har lett till en tyngdpunktsförskjutning i SLU:s verksamhet. En allt större del av SLU:s ekonomiska resurser inom statsanslaget går till grundutbildning.

Omfattningen av den tillämpade jordbruks- och skogsbruksforskningen har minskat. Inom SLU har startats en diskussion om den framtida organisationen och finansieringen av främst sådan tillämpad forskning. I syfte att åstadkomma ett fördjupat samarbete mellan SLU och samhället samt för att finna

nya organisatoriska former för sektorsinriktad forskning har rektor fått i uppdrag av styrelsen att utreda möjligheterna för sådan forskning.

Frågan om SLU:s departementstillhörighet har länge diskuterats. Inför ett ställningstagande till frågan har en utredning tillsatts av Regeringskansliet för att bl.a. kartlägga SLU:s sektorsansvar samt analysera vilka konsekvenser en överföring av SLU från Jordbruksdepartementet till Utbildningsdepartementet får. Uppdraget skall redovisas senast den 15 november 1998. Regeringen avser därefter att göra en bedömning av frågan.

Med hänsyn till de besparingar som SLU har ålagts anser regeringen att universitetet har utfört sitt uppdrag väl.

På grund av SLU:s minskade resurser har möjligheterna för SLU att anordna kompletterande utbildning till veterinärer med utbildning från land utanför EU kraftigt reducerats. I syfte att tillvarata den resurs som dessa personer utgör, föreslår regeringen att SLU anvisas 3,125 miljoner kronor per år för en kompletterande utbildning för utländska veterinärer.

Regeringen föreslår som ett led i att stärka djurskyddets ställning en förstärkning av anslaget med 3 miljoner kronor för delfinansiering av en professur i djurskydd vid veterinärmedicinska fakulteten vid SLU för kommande femårsperiod.

Från anslaget överförs 530 000 kr till anslaget E 1 *Statens veterinärmedicinska anstalt* för en förbränningsugn. Vidare överförs 300 000 kr för stöd till biodling från SLU:s anslag till E 3 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder*. För ett tillskott av 420 nya utbildningsplatser år 2000 anvisas fr.o.m. år 2000 13,314 miljoner kronor.

I enlighet med riksdagens beslut (bet. 1994/95:UbU18, rskr. 1994/95:405) med anledning av prop. 1994/95:164 Jämställdhet mellan kvinnor och män inom utbildningsområdet anvisades särskilda medel för inrättande av nya professurer i syfte att åstadkomma en jämnare könsfördelning inom professorskåren samt förbättra kvinnors möjligheter att göra forskarkarriär. Professurer för underrepresenterat kön vid SLU har inrättats inom växtbiokemi, hortikulturell genetik och förädling, vattenbruk, särskilt fiskars beteende samt markökologi med inriktning mot kolets omsättning.

Den besparing på 9,4 miljoner kronor som gjordes för budgetåret 1998 återläggs budgetåret 1999 till anslaget. I enlighet med tidigare beslut anvisas medel för de nya utbildningsplatser som tilldelades SLU hösten 1998 och som fr.o.m. år 1999 utgör helårsplatser samt för ytterligare 200 nya utbildningsplatser som SLU tilldelats fr.o.m. hösten 1999. Till Gammelkroppa skogsskola anvisas via anslaget en förstärkning med 675 000 kr för utbildning av ingenjörer med skoglig inriktning.

Regeringen bedömer anslagsbehovet för år 1999 till 1 080 919 000 kr. För åren 2000 och 2001 beräknas anslagsbehoven till 1 117 703 000 kr respektive 1 148 804 000 kr.

Motionerna

I motion MJ608 (c, m, mp) begärs att anslaget minskas med 1,5 miljoner kronor som bör överföras till ett anslag för utbildning och forskning i ekologisk odling vid Rudolf Steinerhögskolan (yrkande 2 delvis). Frågan om en

långsiktig finansiering fr.o.m. budgetåret 2000 av utbildning och forskning i ekologisk odling vid högskolan tas upp i motionens yrkande 1, och i yrkande 3 begärs att regeringen återkommer i nästa budgetproposition med förslag till permanent bidrag till verksamheten.

Enligt motion MJ601 (m) bör Alnarp frigöras från Ultuna (SLU) för att bli motorn i ett starkt sydsvenskt forskningsnätverk. Delar av SLU:s utökade utbildnings- och forskningsverksamhet bör enligt motion MJ602 (kd) lokaliseras till Östergötland. I motion MJ603 (m) begärs att en planerad kvalificerad yrkesutbildning med inriktning mot användning av CNC-maskiner förläggs till skogsmästarskolan vid SLU i Skinnskatteberg och inleds den 30 augusti 1999. Enligt motionerna MJ505 (s), MJ604 (c) och MJ607 (m) bör den professur i djurskydd som föreslås inrättad placeras vid institutionen för husdjurens miljö och hälsa vid veterinärmedicinska fakulteten vid SLU i Skara.

Utskottets överväganden

Utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller medelsbehovet under anslaget och avstyrker motion MJ608 (c, m, mp) yrkande 2 (delvis).

När det gäller frågan om ekologisk forskning vill utskottet hänvisa till sitt uttalande tidigare i detta betänkande (s. 41). Det föreligger således inte någon grundläggande åsiktsskillnad mellan utskottet och motionärerna i motion MJ608 (c, m, mp) om vikten av ett alltmer miljöanpassat jordbruk och om forskningens betydelse i sammanhanget. Utskottet, som saknar nödvändigt underlag för att särskilt framhålla Rudolf Steinerhögskolan som mottagare av statliga forskningsmedel, anser det lämpligt att avvakta riksdagens behandling av frågor om inriktningen av en framtida forskningspolitik innan ställning tas till mer långsiktiga åtaganden från statens sida. Utskottet är inte heller berett att i detta skede ta ställning till anslagsnivåer för år 2000. Motion MJ608 (c, m, mp) yrkandena 1 och 3 avstyrks.

I sammanhanget vill utskottet erinra om den forskning bl.a. om ekologisk jordbruks- och trädgårdsproduktion som finansieras av SJFR. Det bemyndigande som regeringen föreslår under anslaget G 3 är ämnat att ge forskningsrådet fortsatt möjlighet att åta sig mer långsiktigt projektstöd. Även MISTRA finansierar forskning med den inriktning som beskrivs i motion MJ608 (c, m, mp).

Enligt 2 kap. 3 § förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet ankommer det på universitetets styrelse att besluta i viktigare frågor om universitetets organisation. Det är således en uppgift för universitetsstyrelsen att fatta beslut om lokaliseringen av de verksamheter som tas upp i motionerna MJ601 (m), MJ602 (kd) och MJ603 (m). Motionerna avstyrks.

Även frågor om inrättande av tjänst som professor har genom förordningen för SLU delegerats till universitetets styrelse. Utskottet avstyrker därför motionerna MJ505 (s), MJ604 (c) och MJ607 (m).

30. Skogs- och jordbrukets forskningsråd: Förvaltningskostnader (G 2)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslaget G 2. Regeringens redovisning av resultatinformation m.m. för SJFR:s verksamhet föranleder ingen erinran från utskottets sida.

31. Skogs- och jordbrukets forskningsråd: Forskning och kollektiv forskning (G 3)

Propositionen

Under anslaget finansieras SJFR:s forskningsstöd samt stöd till kollektiv forskning. Den kollektiva forskningen omfattar jordbruksteknisk forskning, viss skogsforskning, trädgårdsforskning samt växtförädling.

I regeringens proposition Forskning och samhälle (prop. 1996/97:5, bet. 1996/97:UbU3, rskr. 1996/97:99) föreslogs att SJFR skulle ges ett uppdrag att planera och genomföra ett forskningsprogram för ekologisk jordbruks- och trädgårdsforskning och anvisades för detta ändamål 46,5 miljoner kronor. SJFR har under år 1997 redovisat uppdraget. Under budgetåret 1997 har SJFR också inkommit med resultatredovisning avseende den kollektiva växtförädlingen för åren 1993–1996. SJFR och Stiftelsen lantbruksforskning har beslutat att utvärdera verksamheten.

Insatserna inom trädgårdsforskningen avser områdena hemträdgårdar och grönytemiljöer, inklusive verksamheten inom MOVIMUM-sekretariatet vid SLU i Alnarp. Växtförädlingsprogrammet avser icke kommersiella jordbruks- och trädgårdsgrödor.

De professurer som inrättas i syfte att åstadkomma en jämnare könsfördelning inom professorskåren (prop. 1994/95:164 Jämställdhet mellan kvinnor och män inom utbildningsområdet) finansieras med särskilda medel som riksdagen beslutat om samt med medel för berörda forskningsråd och lärosäten. Från och med budgetåret efter det att placeringen är klar skall forskningsrådets andel av kostnaderna anvisas direkt till berörda lärosäten. Med anledning härav minskas SJFR:s anslag med 2 082 000 kr.

SJFR bör ges fortsatt möjlighet att åta sig mer långsiktigt projektstöd. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 1999 ta på sig ekonomiska förpliktelser i samband med stöd till forskning och kollektiv forskning som finansieras över anslaget G 3 som innebär utgifter på högst 155 miljoner kronor efter år 1999.

Regeringen bedömer anslagsbehovet för år 1999 till 197 285 000 kr för SJFR för forskning och kollektiv forskning. För åren 2000 och 2001 beräknas anslaget vara oförändrat i fasta priser.

Motionen

Enligt motion MJ239 (s) bör förutsättningar skapas för en fortsatt utveckling av informations- och rådgivningsverksamheten inom trädgårdsområdet, bl.a. fullt utnyttjande av modern informationsteknik. Motionärerna anser att det är

ett samhällsintresse att en övervägande del av medlen för trädgårdsforskning reserveras för den verksamhet som bedrivs av fritidsodlingens organisationer och vid MOVIUM-sekretariatet vid SLU (yrkande 1).

Utskottets överväganden

Utskottet delar regeringens bedömning när det gäller medelstildelningen under anslaget och tillstyrker därför regeringens förslag. Vidare tillstyrker utskottet det bemyndigande som regeringen föreslår.

När det gäller frågan om medel till informations- och rådgivningsverksamheten inom trädgårdsområdet vill utskottet erinra om sitt uttalande våren 1993 med anledning av ett liknande motionsyrkande (bet. 1992/93:JoU20). Utskottet konstaterade då att mycket av den forskning som bedrivs vid SLU även kommer fritidsodlarna till del, men med hänsyn till odlingens speciella behov var det enligt utskottets mening av stor vikt att de informationskanaler som finns mellan forskning och praktik kan bibehållas och utvecklas. Utskottet ansåg det vidare vara ett samhällsintresse att de berörda organisationerna erhåller en väsentlig del av de föreslagna medlen och att det skapas förutsättningar för en fortsatt informations- och rådgivningsverksamhet inom hemträdgårdsområdet. I övrigt gick utskottet inte in på frågan om medelsfördelning. Utskottets ställningstagande kvarstår. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen inte vidtar någon ytterligare åtgärd med anledning motion MJ239 (s) yrkande 1.

32. Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien (G 4)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslaget G 4. Regeringens redovisning av resultatinformation m.m. för Skogs- och lantbruksakademiens verksamhet föranleder ingen erinran från utskottets sida.

33. Skogsnäring (H)

Propositionen

Omfattning

Sedan början av 1990-talet lämnas inga statliga subventioner till skogsnäringens kommersiella delar. Statliga subventioner är enligt svensk uppfattning destruktiva för en näring som måste arbeta på en starkt konkurrensutsatt internationell marknad.

Statens insatser på skogsnäringens område begränsas till i huvudsak området natur- och kulturmiljövård, främst inriktade på de åtgärder som annars skulle innebära stora ekonomiska uppkostningar för näringen. Grundläggande forskning och utbildning är andra stora statliga insatsområden.

Detta verksamhetsområde avser i huvudsak den verksamhet som Skogsvårdsorganisationen bedriver. Skogsvårdsorganisationen består av Skogsstyrelsen, som är central förvaltningsmyndighet, och de elva regionala skogsvårdsstyrelserna. Länsstyrelsen i Gotlands län fullgör skogsvårdsstyrelsens uppgifter där under en femårsperiod.

Regeringen lämnade i maj i år en proposition till riksdagen som innehåller en uppföljning av 1993 års skogspolitiska beslut (prop. 1997/98:158). Uppföljningen bygger på en omfattande värdering som Skogsstyrelsen och i vissa delar Naturvårdsverket har gjort. I underlaget för propositionen ingår även det underlag för en fördjupad prövning av Skogsvårdsorganisationens verksamhet perioden 1999–2001 som Skogsstyrelsen har lämnat. Även delar av vad regeringen har anfört i 1998 års ekonomiska vårproposition (prop. 1997/98:150) och i proposition 1997/98:145 Svenska miljömål, miljöpolitik för ett hållbart Sverige har anknytning härtill liksom delar av den lagstiftning som ändras genom införande av en miljöbalk (prop. 1997/98:90, bet. 1997/98:JoU25, rskr. 1997/98:279). Regeringens förslag för detta verksamhetsområde skall ses som ett komplement till de övriga förslag på området som har lämnats till riksdagen.

De globala skogsfrågorna får allt större betydelse. Sverige deltar i de internationella aktiviteter som rör skogsbruk och skogsindustri. En stor uppgift i det internationella arbetet är att bidra till en överenskommelse om ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart skogsbruk i alla delar av världen. I EU har skogsfrågorna aktualiserats genom arbetet med Agenda 2000 och parlamentsbeslutet om en gemensam skogsstrategi. Samarbetet och samordningen inom EU bör kunna förbättras när det gäller kommissionens åtgärder, arbetet med globala konventioner, forskning och utveckling och vissa miljöåtgärder. Det nordiska samarbetet på skogsbruksområdet är angeläget inte minst mot bakgrund av Sveriges och Finlands EU-medlemskap och Norges val att stå utanför.

Resultatbedömning

Skogsstyrelsen har lämnat ett underlag för fördjupad prövning för perioden 1999–2001. Underlaget innehåller även den utvärdering av skogspolitiken som regeringen begärt och som riksdagen önskar få redovisad. Materialet är omfattande. Det innehåller en mängd uppgifter om utvecklingen under 1990-talet på flera delområden. Omfattande enkäter har gjorts för att klarlägga skogsägarnas attityder till skogspolitiken. Fristående utredare och konsulter har anlåtats. Stora delar av materialet har remissbehandlats. Sammantaget bildar det underlaget för den proposition om uppföljning av skogspolitiken som regeringen lämnade till riksdagen i maj 1998 (1997/98:158) och för regeringens bedömning av anslagsbehovet inom detta verksamhetsområde.

Det har hittills rått vissa svårigheter att bedöma de direkta effekterna av Skogsvårdsorganisationens verksamhet. Det beror dels på att dessa ofta inte kan utläsas i det kortare perspektivet utan först med längre mellanrum, dels på svårigheterna att skilja ut externa faktorer inverkan på utvecklingen inom skogsbruket. Den nu genomförda utvärderingen kommer att utgöra en värdefull grund för en fortsatt uppföljning av skogspolitiken. Denna fråga behandlas i den nyss nämnda propositionen. Härtill kommer den utveckling av Skogsvårdsorganisationens regleringsbrev som har gjorts för innevarande budgetår. De verksamhetsmål och krav på återrapportering som anges där utgår från den struktur som utvärderingen har haft.

Skogsvårdsorganisationens årsredovisning för år 1997 ger dock en god bild av organisationens prestationer och ekonomiska resultat.

Verksamhetsmålet för Skogsvårdsorganisationen angavs för år 1997 vara att föra ut skogspolitiken nya inriktning och mål till skogsägare, berörda myndigheter och allmänheten. Vidare skulle Skogsvårdsorganisationen i sin rådgivning särskilt uppmärksamma behovet av tillfredsställande åtgärder för återväxt av skog och av kvalitetshöjande ungskogsröjning. Av utvärderingen framgår att varken skogspolitiken produktionsmål eller dess miljömål har nåtts. Målen är högt satta och utvärderingen ger inte en fullständig bild av effekterna av insatta åtgärder efter år 1993. Oavsett detta står det klart att ytterligare insatser behöver göras inte minst i fråga om information och rådgivning till skogsägarna från Skogsvårdsorganisationens sida. I det sammanhanget är behovet av att åter nå en nära kontakt med skogsägarna väsentligt. Utvärderingen visar att allt fler skogsägare inte har någon förankring tidigare i skogsbruket och att deras kunskapsbehov vad gäller skogsskötsel är stort.

Skogsvårdsorganisationens ekonomiska resultat har minskat väsentligt under år 1997 till följd av kostnaderna för omorganisationen. Dessutom kan den omfattande omorganisationen i sig och den därmed sammanhängande personalminskningen ha påverkat verksamhetens inriktning. I sammanhanget bör det påpekas att det hittills förhållandevis stora balanserade överskottet har tagits i anspråk för att täcka engångskostnader för omorganisationen.

Framtiden kräver av Skogsvårdsorganisationen att den är en stark myndighet med nära markägarekontakt och med goda kunskaper om såväl renodlade skogsbruksfrågor som miljöfrågor. Organisationen har en viktig uppgift när det gäller att vara normbildare på skogspolitiken område. Informationskampanjer av typen Grönare skog spelar en viktig roll i detta sammanhang. Organisationen styrka måste hämtas ur en fast skogspolitik och en effektiv och välutbildad personal. Skogsstyrelsens redovisning av kompetensförsörjningen inom organisationen visar bl.a. på behovet av att i tid möta effekterna av den nuvarande sneda åldersfördelningen hos den samlade personalstyrkan. Regeringens förslag på det skogspolitiska området utgör sammantagna en god grund för en positiv utveckling. En sådan utveckling kräver även insatser från skogsnäringsen själv inte minst i form av ökade investeringar i skogsvård.

Den beräknade utgiftsutvecklingen avseende skogsnäringsen till följd av tidigare beslut samt förslagen i 1998 års budgetproposition är följande (i miljoner kronor och löpande priser):

Utfall	Anslag	Utgifts- prognos	Förslag	Beräknat	Beräknat
1997 ¹	1998	1998 ¹	anslag 1999	anslag 2000	anslag 2001
397,4	331,3	365,5	351,1	372,8	382,1

¹ Inkl. ianspråktagna reserverade medel från budgetåret 1995/96.

Utskottets överväganden

Regeringens redovisning av resultatbedömning beträffande den svenska skogspolitiken och Skogsvårdsorganisationens verksamhet föranleder ingen

erinran från utskottets sida i detta sammanhang. I övrigt hänvisar utskottet till sin behandling av den av regeringen omnämnda propositionen om uppföljning av skogspolitiken (prop. 1997/98:158, bet. 1998/99:MJU3).

34. Skogsvårdsorganisationen (H 1)

Propositionen

Skogsvårdsorganisationens omorganisation har nu genomförts. Engångsutgifterna för denna har i mindre utsträckning täckts med medel för regionalpolitiska åtgärder. Merparten av utgifterna har dock bekostats med de balanserade överskott som har funnits i verksamheten.

För budgetåret 1999 bedöms anslagsbehovet till 268 022 000 kr. Därvid har hänsyn tagits till behovet av den förstärkta rådgivning som aviserades i 1998 års ekonomiska vårproposition och som redovisas närmare i proposition 1997/98:158 Uppföljning av skogspolitiken. För budgetåret 1999 har sålunda beräknats en förstärkning med 5 miljoner kronor. Motsvarande förstärkning för budgetåren 2000 och 2001 beräknas till 12 respektive 17 miljoner kronor. Det innebär en sammanlagd extrainsats under treårsperioden med 34 miljoner kronor.

Motionerna

Enligt motionerna MJ248 och MJ306 (båda m) bör anslaget höjas med 5 miljoner kronor utöver regeringens förslag och medlen anvisas för rådgivning och information till enskilda skogsägare (yrkandena 6 respektive 7). Även i motion MJ224 (kd) begärs ökade insatser för skogsorganisationernas informations- och rådgivningsverksamhet (yrkande 44).

Utskottets överväganden

Som anförs i propositionen behöver ytterligare insatser göras i fråga om information och rådgivning till skogsägarna från Skogsvårdsorganisationens sida för att öka måluppfyllelsen inom skogspolitiken. Utskottet delar således de synpunkter som framförs i motionerna MJ224 (kd), MJ248 (m) och MJ308 (m). Vid sin bedömning av anslagsbehovet för budgetåret 1999 har regeringen tagit hänsyn till behovet av förstärkt rådgivning, vilket också aviserades i 1998 års ekonomiska vårproposition och i proposition 1997/98:158 Uppföljning av skogspolitiken. Regeringen föreslår en budgetförstärkning om 5 miljoner kronor för detta ändamål. Motsvarande förstärkning för budgetåren 2000 och 2001 beräknas av regeringen till 12 respektive 17 miljoner kronor, dvs. en sammanlagd extrainsats under budgetperioden med 34 miljoner kronor. När det gäller frågan om ett utvecklat sektorsansvar och samarbete mellan skogsägarna och skogsvårdsmyndigheten vill utskottet upprepa sitt nyligen gjorda uttalande att resultatet av den studie av sektorsansvaret som genomförs av RRV bör avvaktas innan ställning tas till ytterligare åtgärder (bet. 1998/99:MJU3). Det anförda innebär att utskottet tillstyrker

regeringens förslag om medelsanvisning under anslaget. Därmed avstyrks motionerna MJ248 (m) yrkande 6 och MJ306 (m) yrkande 7.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet motion MJ224 (kd) yrkande 44 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

35. Insatser för skogsbruket (H 2)

Propositionen

Anslaget som disponeras av Skogsstyrelsen täcker kostnaderna för statsbidrag enligt förordningen (1993:555) om statligt stöd till skogsbruket och förordningen (1997:22) om stöd till skogliga åtgärder inom jordbruket. Anslaget finansierar bidrag till ädellövskogsbruk och vissa natur- och kulturvårdsåtgärder. Vidare täcker det kostnader för biotopskydd, naturvårdsavtal och statens utgifter för försöksverksamhet med skogsmarkskalkning m.m.

Regeringen har i 1998 års ekonomiska vårproposition och i proposition 1997/98:158 Uppföljning av skogspolitiken behandlat frågan om ytterligare resurser för biotopskydd och naturvårdsavtal. Bedömningen som grundar sig på vad Miljövårdsberedningen har föreslagit innebär att insatserna på dessa områden behöver förstärkas kraftigt. Sålunda räknar regeringen med en uppräknig av anslaget för budgetåret 1999 med 15 miljoner kronor till 75,7 miljoner kronor. För budgetåren 2000 och 2001 beräknas motsvarande förstärkningar till 25 miljoner kronor vardera. Sammanlagt för treårsperioden innebär detta ett extra tillskott på 65 miljoner kronor vilket är en fördubbling av den hittillsvarande insatsen.

Motionen

I motion MJ224 (kd) begärs att ett katastrofskydd för ersättning vid insektsangrepp bör inrättas (yrkande 46). För ändamålet bör anslaget höjas med 3 miljoner kronor utöver regeringens förslag (yrkande 47 delvis).

Utskottets överväganden

Riksdagen har nyligen fattat beslut om utgiftsram för utgiftsområde 23 (bet. 1998/99:FiU1). Då den anslagshöjning som begärs i motion MJ224 (kd) yrkandena 46 och 47 (delvis) inte ryms inom den av riksdagen fastställda ramen avstyrker utskottet motionen i berörda delar. Regeringens förslag om medelstildelning under anslaget tillstyrks. Det bör tilläggas att frågan om inrättande av ett katastrofskydd i enlighet med motionen nyligen har varit föremål för utskottets ställningstagande i samband med behandlingen av proposition 1997/98:158 Uppföljning av skogspolitiken (bet. 1997/98: MJU3) då utskottet avstyrkte en motion om inrättande av ett sådant skydd. I betänkandet konstaterar utskottet att det före år 1994 fanns vissa möjligheter att lämna bidrag till skogsägare för bekämpning av omfattande insektsvärningar i skog. Utskottet delade regeringens uppfattning att ett utrymme för sådana bidrag inte längre finns inom budgetramarna och att det är skogsbrukets eget ansvar att pröva möjligheterna till försäkringsskydd för sådana skador.

36. Internationellt skogssamarbete (H 3)

Propositionen

De utgifter som belastar anslaget är bl.a. alleuropeiskt skogssamarbete, uppföljning av FN:s miljö- och utvecklingskonferens år 1992 och avgifter för och resor vid deltagande i Internationella tropiska timmerorganisationen.

För budgetåret 1999 bedöms anslagsbehovet till 1 405 000 kr. För åren 2000 och 2001 beräknas anslagsbehoven vara oförändrade.

Motionen

För förstärkning av den skogliga kompetensen och resurserna vid Sveriges beskickningar utomlands och för ökad statlig representation vid internationella skogliga symposier, mässor m.m. begärs i motion MJ224 (kd) att anslaget höjs med 1 miljon kronor utöver regeringens förslag (yrkandena 43, 45 resp. 47 delvis).

Utskottets överväganden

Med hänvisning till riksdagens beslut om utgiftsram för utgiftsområde 23 (1998/99:FiU1) avstyrker utskottet motion MJ224 (kd) yrkandena 43, 45 och 47 delvis. Regeringens förslag tillstyrks.

37. Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning (H 4)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslaget H 4.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslag inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1998/99: MJ214 yrkande 7, 1998/99: MJ224 yrkandena 10, 13–16, 19, 20, 33, 39, 40, 43 och 45–47, 1998/99: MJ232 yrkandena 1–3 och 6, 1998/99: MJ242 yrkande 1, 1998/99: MJ248 yrkandena 5 och 6, 1998/99: MJ306 yrkande 7, 1998/99: MJ608 yrkande 2, 1998/99: Fi210 yrkande 23 och 1998/99: Fi211 yrkande 19 anvisar anslag för budgetåret 1999 under utgiftsområdet enligt utskottets förslag i bilaga 1,

res. 1 (mp)

2. beträffande *skördesituationen*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ201 yrkande 6, 1998/99: MJ219 yrkande 6 och 1998/99: MJ233,

res. 2 (kd, m, c, fp) - motiv.

3. beträffande *Jordbruksverkets tillgång till kredit*

att riksdagen godkänner att Statens jordbruksverk får tillgång till en kredit på myndighetens särskilda räntekonto för EU-verksamhet i Riksgäldskontoret på 5 500 000 000 kr,

4. beträffande *vissa bemyndiganden*

att riksdagen

a) bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget B 8 Strukturstöd inom livsmedelsområdet, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 55 000 000 kr efter år 1999,

b) bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget B 9 Från EG-budgeten finansierat strukturstöd, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 89 000 000 kr efter år 1999,

c) bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget B 11 Från EG-budgeten finansierade regionala stöd till jordbruket, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 150 000 000 kr efter år 1999,

d) bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget B 12 Kompletterande åtgärder inom jordbruket, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 500 000 000 kr efter år 1999,

e) bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget B 13 Från EG-budgeten finansierade kompletterande åtgärder inom jordbruket, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 500 000 000 kr efter år 1999,

5. beträffande *utnyttjandet av ramen för miljöersättningsprogrammet*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ219 yrkande 4 och 1998/99: MJ224 yrkande 8,

res. 3 (m, kd, c)

6. beträffande *kompetens på djurskyddsområdet m.m.*

att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ221,

7. beträffande *lokalisering av ett jordbruks- och livsmedelstekniskt institut*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ223 och 1998/99: MJ229,

8. beträffande *Svensk Fisk*

att riksdagen godkänner regeringens förslag om Svensk Fisks framtida verksamhet,

9. beträffande *fiskevårdens finansiering*

att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ253 yrkande 5,

res. 4 (v)

10. beträffande *utsättning av fisk m.m.*

att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ410 yrkande 4,

11. beträffande *anslag till fettfenklippning*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ232 yrkande 4 och 1998/99: MJ253 yrkande 6,
12. beträffande *en för alla parter acceptabel ersättning för rovdjursrivna renar*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ232 yrkande 5,
13. beträffande *ersättning för tamdjur som kan försäkras*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ904 yrkande 1,
14. beträffande *ersättning för djur utanför näringsverksamhet*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ904 yrkande 2,
15. beträffande *distriktsveterinärorganisationens ansvarsområde*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ256 yrkande 11,
res. 5 (kd, m)
16. beträffande *avveckling av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden*
att riksdagen godkänner regeringens förslag om avveckling av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden,
17. beträffande *medel i tilläggsbudget för ett ekologiskt forskningscentrum i Järna*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ242 yrkande 2,
18. beträffande *långsiktig finansiering av ekologisk forskning och utbildning vid Rudolf Steinerhögskolan*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ608 yrkandena 1 och 3,
19. beträffande *lokalisering av vissa verksamheter vid SLU*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ601, 1998/99: MJ602 och 1998/99: MJ603,
20. beträffande *placering av en professur i djurskydd*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ505, 1998/99: MJ604 och 1998/99: MJ607,
21. beträffande *informations- och rådgivningsverksamheten inom trädgårdsområdet*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ239 yrkande 1,
22. beträffande *bemyndigande under anslaget G 3*
att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget G 3 Skogs- och jordbrukets forskningsråd: Forskning och kollektiv forskning, fatta beslut om stöd som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 155 000 000 kr efter år 1999,
23. beträffande *skogsorganisationernas informations- och rådgivningsverksamhet*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ224 yrkande 44.
res. 6 (kd)

Stockholm den 3 december 1998

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Dan Ericsson

I beslutet har deltagit: Dan Ericsson (kd), Sinikka Bohlin (s), Göte Jonsson (m), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Carl G Nilsson (m), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gudrun Lindvall (mp), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp) och Jonas Ringqvist (v).

Reservationer

1. Anslag inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar (mom. 1)

Gudrun Lindvall (mp) anför:

B 1 Statens Jordbruksverk

Bidrag till lantraser finns i dag att söka inom EU:s miljöstöd. Det utgår bl.a. till föreningar, som arbetar med bevarandet. Stödet till föreningarna har en ram på 1 miljon kronor. I den avelsplan som Jordbruksverket tog fram föreslogs att stödet skulle utgå för bevarandearbetet, utbildning och information. I planen föreslogs att 1,5 miljoner kronor skulle avsättas. I dag utgår bidrag i praktiken enbart till utbildning och information. Detta innebär att genbanksverksamhet, som är ett viktigt arbete för bevarandet, inte får stöd. Enligt min mening bör stödet till föreningar som bevarar hotade lantraser ökas under budgetåret 1999 och detta skall tas inom Jordbruksverkets ram.

B 6 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Det ekologiska lantbruket bör inte bara ses som en liten nisch utan strävan måste vara att allt lantbruk i framtiden skall bedrivas på detta sätt. Det konventionella lantbruket tär alldeles för mycket på jordens resurser och är inte långsiktigt hållbart. Som ett led i detta arbete bör marknadsföringen för ekologiska livsmedel tillföras mer medel. När det gäller arbetsmetoder, redskap, m.m. inom det ekologiska lantbruket sker ofta utvecklingen hos den enskilde lantbrukaren. Mycket av utvecklingsarbetet saknar stöd. Sammanfattningsvis föreslår jag att 9 miljoner kronor anslås till marknadsstödjande åtgärder för ekologiska produkter. 2 miljoner kronor finns redan för detta ändamål. 2 miljoner kronor tillförs genom att bidraget för funktionstest av lantbruks-sprutor dras in och 5 miljoner kronor tas från anslaget F 6 Exportfrämjande åtgärder. När det gäller försöks- och utvecklingsverksamhet inom det ekolo-

giska jordbruket bör ytterligare 5 miljoner kronor tillföras anslaget för detta ändamål. Medlen tas från anslaget F 6 Exportfrämjande åtgärder. Totalt föreslår jag att ytterligare 10 000 000 kr tillförs anslaget.

B 19 Ekologisk forskning

Enligt min mening bör ett nytt anslag för ekologisk forskning inrättas. För ändamålet bör 5 000 000 kr anslås. Det nya anslaget finansieras genom att anslaget F 6 reduceras med motsvarande belopp.

F 6 Exportfrämjande åtgärder

Jag anser att anslaget F 6 Exportfrämjande åtgärder för budgetåret bör reduceras med 15 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Dessa medel bör fördelas så att 5 000 000 kr tillförs anslaget B 6 för marknadsstödjande åtgärder för ekologiska produkter, 5 000 000 kr till samma anslag för försöks- och utvecklingsverksamhet inom det ekologiska jordbruket och 5 000 000 kr till ett nytt anslag B 19 Ekologisk forskning för finansiering av ett ekologiskt forskningscentrum i Järna.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *anslag inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionerna 1998/99: MJ214 yrkande 7, 1998/99: MJ232 yrkandena 1–3 och 6 och 1998/99: MJ242 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1998/99: MJ224 yrkandena 10, 13–16, 19, 20, 33, 39, 40, 43 och 45–47, 1998/99: MJ248 yrkandena 5, 6, 1998/99: MJ306 yrkande 7, 1998/99: MJ608 yrkande 2, 1998/99: Fi210 yrkande 23 och 1998/99: Fi211 yrkande 19 anvisar anslag för budgetåret 1999 under utgiftsområdet enligt reservation 1 i bilaga 1 samt som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

2. Skördesituationen (mom. 2, motiveringen)

Dan Ericsson (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Eskil Erlandsson (c) och Harald Nordlund (fp) anser

att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med ”I samband” och slutar med ”slutförs skyndsamt” bort ha följande lydelse:

I samband – – – (=utskottet) – – – slutförs skyndsamt. Svenskt jordbruk och livsmedelsindustri står inför stora svårigheter. Detta bl.a. beroende på försämrad lönsamhet inom animalieproduktionen. Även det svåra skördeläget under året har haft en negativ effekt. Omedelbara åtgärder måste vidtas. I detta sammanhang bör även betydelsen av att svensk lantbruksnäring får rättvisa konkurrensvillkor gentemot omvärlden uppmärksammas. Basen för sysselsättning och boende på landsbygden är konkurrenskraftiga jordbruks-

och livsmedelsföretag. Den extra konkurrensnedvridande ryggsäck som Sveriges bönder bär på, genom skatter och avgifter som konkurrentländerna inte har, måste lyftas av. Regeringen bör därför snarast återkomma till riksdagen med förslag med anledning av utredningen En livsmedelsstrategi för Sverige (SOU 1997:167).

3. Utnyttjandet av ramen för miljöersättningsprogrammet (mom. 5)

Dan Ericsson (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Eskil Erlandsson (c) anför:

Kostnadsramarna för EU-medfinansierade anslag skall långsiktigt ligga på en nivå som innebär att Sverige fullt ut använder de EU-anslag som är möjliga. Detta innebär bl.a. att den framförhandlade miljöramen bör utnyttjas fullt ut. Det nuvarande regelverket har bidragit till den för låga utnyttjandegraden och åtgärder måste omedelbart vidtas så att delar av de icke utnyttjade EU-finansierade stöden kan användas för att finansiera de övertecknade miljöersättningarna, som t.ex. kulturmiljöstödet. Den självklara utgångspunkten måste vara att Sverige fr.o.m. 1998 skall utnyttja hela den framförhandlade miljöramen med EU.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. *beträffande utnyttjandet av ramen för miljöersättningsprogrammet*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99: MJ219 yrkande 4 och 1998/99: MJ224 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

4. Fiskevårdens finansiering (mom. 9)

Kjell-Erik Karlsson (v) och Jonas Ringqvist (v) anför:

Regeringen anslår 20 miljoner kronor till fiskevården. Det är enligt vår mening långt ifrån tillräckligt. Fiskeriverket har beräknat det årliga behovet till 75 miljoner kronor. Det finns många eftersatta behov och vi anser att regeringen bör ges i uppdrag att återkomma med förslag på en långsiktig finansiering av fiskevården. I detta arbete bör även behovet av särskilda medel till fettfenklippning kunna uppmärksammas. Ansvaret för finansieringen av fiskevården bör delas mellan staten, fiskevattenägarna och de som fiskar.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. *beträffande fiskevårdens finansiering*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99: MJ253 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

5. Distriktsveterinärorganisationens ansvarsområde (mom. 15)

Dan Ericsson (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd) och Catharina Elmsäter-Svärd (m) anför:

I förra årets budgetproposition angavs att distriktsveterinärernas roll är att tillgodose behovet av sjuk- och hälsovård hos djur inom animalieproduktionen och hos hästar som används inom jord- och skogsbruket. Det faktum att denna skrivning slopats i årets budgetproposition ökar osäkerheten kring distriktsveterinärernas ansvarsområde. Riksdagen bör med anledning av detta ge regeringen till känna att det ansvarsområde för distriktsveterinärorganisationen som framgick av förra årets budgetproposition skall gälla.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *distriktsveterinärorganisationens ansvarsområde* att riksdagen med anledning av motion 1998/99: MJ256 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

6. Skogsorganisationernas informations- och rådgivningsverksamhet (mom. 23)

Dan Ericsson (kd) och Caroline Hagström (kd) anser

Skogsvårdsorganisationernas insatser för aktiv rådgivning och information till framför allt skogsägarna har enligt vår mening varit uppenbart otillräckliga. De bör därför öka.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *skogsorganisationernas informations- och rådgivningsverksamhet* att riksdagen med anledning av motion 1998/99: MJ224 yrkande 44 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Catharina Elmsäter-Svärd (m) anför:

Den 2 december 1998 beslutade riksdagens majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende 1999. Samtidigt beslutades om preliminära utgiftstak för åren 2000 och 2001.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra

förslag syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Massarbetslösheten kan steg för steg pressas tillbaka samtidigt som den sociala tryggheten också i andra bemärkelser kan öka genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet.

Riksdagens majoritet har genom riksdagsbeslutet den 2 december om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken än den vi förordat. Inom livsmedelssektorn förordar vi i motioner bättre villkor för att denna skall kunna bli en framtidsnäring. Det svenska jordbruket och livsmedelsindustrin är betydande näringar med 271 000 sysselsatta uppdelat på jordbruk: 112 300, livsmedelsindustri: 69 600 och underleverantörer: 89 100. En bibehållen primärproduktion av jordbruksvaror anses vara en förutsättning för att även kunna behålla den svenska livsmedelsindustrin.

Ett konventionellt, miljömässigt hållbart och ekonomiskt bärkraftigt jordbruk behövs även i framtiden som en bas för svensk livsmedelsproduktion och som en garant för landsbygdens överlevnad. Tyvärr saknas en långsiktig strategi när det gäller grundläggande och långsiktiga framtidsfrågor för jordbruksnäringen. I stället växer hoten och problemen. Effekterna av de höga svenska skatterna blir allt påtagligare. Livsmedelsexporten tenderar att minska.

Moderata samlingspartiet föreslår dessutom i andra motioner en rad andra skattesänkningar som leder till förbättrad konkurrenskraft och utvecklingsmöjligheter inom svensk livsmedelsproduktion samt förbättrade livsbetingelser på landsbygden.

Anslagen

Flera förslag har lagts om stora förenklingar av det jordbrukspolitiska systemet. Genomförs dessa förslag underlättas Jordbruksverkets administration. Med anledning av detta anser vi att anslaget B 1 Statens jordbruksverk kan reduceras med 5 000 000 kr.

Den nya skogsvårdslagen som genomfördes av den borgerliga regeringen år 1994 ger den enskilde skogsägaren och skogsbrukaren frihet och ansvar att själv besluta om skogsbruket. Detta kräver kunskap om såväl de skogspolitiska målen som de åtgärder som krävs för att målen skall uppnås. I arbetet med information och rådgivning är skogsägarnas egna organisationer och Skogsorganisationen engagerade och väl lämpade. Insatserna måste emellertid öka och vi föreslår därför att anslaget H 1 Skogsvårdsorganisationen höjs med 5 000 000 kr utöver regeringens förslag.

2. Anslag inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Dan Ericsson (kd) och Caroline Hagström (kd) anför:

Den 2 december 1998 beslutade riksdagen om ramar för de olika utgiftsområdena. Vi kan av formella skäl inte vidhålla våra anslagsyrkanden i en re-

servation och väljer därför att i ett särskilt yttrande redovisa vår politik som berör utgiftsområde 23.

Nya anslag

Enligt vår mening är avbytarverksamheten för mjölkgårdar helt nödvändig för att man skall kunna komma ifrån sitt arbete vid någon eller några tidpunkter på året. Stöd till denna verksamhet bör återinföras. Vidare måste behovet av särskilt stöd till mjölkproduktion i skogs- och mellanbygd uppmärksammas. Det finns stora svårigheter att upprätthålla denna produktion samtidigt som behovet av näringen i dessa bygder är stor bl.a. med avseende på det öppna landskapet. När det gäller problemen med årets skörd anser vi att regeringen borde använda sig av möjligheten till en insats. Bl.a. skulle geografiskt avgränsade områden kunna erbjudas amorteringsfria lån med låg ränta. När det gäller det s.k. REKO-stödet anser vi att arealstödet utformning och storlek bör bli föremål för en översyn så att det i trädgårdsföretagen och i företag men annan specialiserad odling upplevs som ett faktiskt stöd för att täcka kostnaderna för företagens miljöinsatser. Nu redovisade förslag innebär att medel borde ha anvisats på följande nya anslag inom utgiftsområde 23 för budgetåret 1999. Inom ramen för miljöersättningsprogrammet bör åtgärden för resurshushållande konventionellt jordbruk kompletteras med ett stöd till trädgårdsnäringen. För detta ändamål bör 13 000 000 kr anvisas. 30 000 000 kr bör anvisas för stöd till avbyttjänst och när det gäller den föreslagna engångsvisa mjölkproduktionsinsatsen i skogs- och mellanbygd bör 50 000 000 kr anvisas. Mot bakgrund av den rådande skördesituationen föreslå vi vidare att 30 000 000 kr anvisas till katastrofersättning. Slutligen bör ett särskilt anslag inrättas för exportkreditgarantier. För ändamålet bör anvisas 30 000 000 kr.

Övriga anslag

Enligt vår mening kan Jordbruksverkets verksamhet effektiviseras bl.a. genom förenklade miljöstöd. En tioprocentig minskning av Jordbruksverkets kostnader bör vara möjlig att genomföra. Därmed kan anslaget B 1 Statens jordbruksverk reduceras med 23 000 000 kr. Vidare bör anslaget B 6 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket tillföras ytterligare 25 000 000 kr. När det gäller kostnadsramarna för EU-finansierade stöd som arealersättning och djurbidrag bör dessa användas fullt ut. Regeringens motiv för att dra ned ramen för arealersättning och djurbidrag är dunkel. Det finns ingen anledning att vidta en sådan åtgärd eftersom kostnaden för statskassan är lika med noll. Möjligheterna till återflöde till Sverige bör tas till vara varför regeringens förslag avvisas. Anslaget B 14 Arealersättning och djurbidrag m.m. bör därmed tillföras ytterligare 1 350 000 000 kr. Enligt vår mening bör regeringens förslag om inrättande av ett nytt jordbruks- och livsmedelspolitiskt institut avvisas. Förslaget innebär att LES skall läggas ned men ersättas av en ny statistikmyndighet. Härigenom skall behovet av utredningsverksamhet med analyser inom området tillgodoses. Vi anser att alla de uppgifter som kan anses nödvändiga att tillgå redan i dag finns hos Jordbruksverket och

Statistiska centralbyrån. I stället för att införa ytterligare ett institut vore det bättre att få en överblick av nuvarande statistiska och ekonomiska analyser på jordbruksområdet i syfte att förenkla uppgiftslämnandet för lantbruksföretagen. Detta innebär vidare en besparing på 4 miljoner kronor. Det föreslagna anslaget bör slopas. Enligt vår mening kan man inte minska på fiskevårdsinsatserna för att kunna avsätta medel för fettfenklippning på odlad lax. Anslaget bör därför höjas så att öronmärkta medel kan anvisas för detta ändamål. Anslaget bör därför således tillföras ytterligare 5 000 000 kr utöver regeringens förslag.

Regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget D 1 Främjande av rennäringen innebär en kraftig minskning av anslaget samtidigt som anslaget för ersättning för viltskador (D 2) inte har räknats upp i den omfattning vi anser nödvändig. Enligt vår mening bör anslaget därför höjas med 13 000 000 kr utöver regeringens förslag.

Enligt vår mening bör satsningarna på exportfrämjande åtgärder förstärkas kraftigt. Anslaget F 6 Exportfrämjande åtgärder bör därför höjas med 35 000 000 kr utöver regeringens förslag.

Skogsbruket är en näringsgren som kan vidkännas allvarliga skador på grund av insektsangrepp. Dessa skador kan slå ut stora delar av skogsbeståndet och därmed drabba den enskilde skogsägaren mycket hårt. Vi anser att det bör finnas medel till ett katastrofskydd vid t.ex. angrepp av granbarkborre så att åtgärder kan vidtas omedelbart och innan skadorna förvärras ytterligare. För detta ändamål bör 3 000 000 kr utöver regeringens förslag tillföras anslaget H 2 Insatser för skogsbruket. Den internationella konkurrensen inom skogsnäringen gör det nödvändigt att förstärka den skogliga kompetensen och resurserna vid Sveriges beskickningar utomlands. Även den statliga representationen vid internationella skogliga symposier, mässor m.m. bör öka. Anslaget H 3 Internationellt skogssamarbete bör enligt vår mening höjas med 1 000 000 kr utöver regeringens förslag.

3. Anslag inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Eskil Erlandsson (c) anför:

Den 2 december 1998 beslutade riksdagen om ramar för de olika utgiftsområdena. Jag kan av formella skäl inte vidhålla mina anslagsyrkanden i en reservation och väljer därför att i ett särskilt yttrande redovisa Centerpartiets politik som berör utgiftsområde 23.

Enligt min uppfattning bör anslaget F 6 Exportfrämjande åtgärder höjas med ytterligare 30 000 000 kr. Dessa medel bör användas för en fyraårig satsning på exportfrämjande åtgärder i enlighet med förslagen i betänkandet En livsmedelsstrategi för Sverige (SOU 1998:167).

4. Anslag inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Harald Nordlund (fp) anför:

Från Folkpartiets sida anser vi att det finns stora besparingar att göra inom utgiftsområde 23 när det gäller administrationen av jordbrukspolitiken m.m. I enlighet med förslagen i motion Fi211 bör t.ex. Jordbruksverkets myndighetsanslag kunna reduceras väsentligt. Jag är samtidigt medveten om att det av bl.a. arbetsrättsliga skäl är svårt att åstadkomma stora nedskärningar med omedelbar verkan under nästa budgetår. På grund härav och då riksdagen numera fattat beslut om utgiftsramarna för budgetåret 1999 som överensstämmer med regeringens förslag har jag inte ansett det meningsfullt att fullfölja Folkpartiets förslag i en reservation.

5. Anslag för fettfenklippning

Gudrun Lindvall (mp) anför:

Det föreslås att fettfenklippning av odlad laxsmolt skall finansieras inom anslaget för fiskevård. Miljöpartiet de gröna har engagerat sig mycket i situationen för den vilda laxen. Att genom fettfenklippning särskilja odlad lax från den vilda kan vara bra, men vi anser inte att åtgärden ska belasta anslag C 4 Fiskevård. Behovet av åtgärder för fiskevård är stora. Om detta anslag skall täcka även fettfenklippning av 2 miljoner laxsmolt betyder det att medlen för annan fiskevård minskas väsentligt. Om vi antar att fettfenklippningen inklusive tid för fångst m.m. tar tre minuter per laxsmolt så motsvarar detta 625 heltidsanställda människor under en månad. Kostnaden för fettfenklippningen skulle i så fall ta hela anslaget i anspråk. Detta kan vi inte acceptera. Miljöpartiet de gröna anser att denna insats borde kunna betalas på annat sätt, t.ex. genom att åtgärden belastar utgiftsområde 14. Eftersom problemet uppmärksammas i betänkandet och utskottet också förutsätter att regeringen försöker finna andra möjligheter till finansiering så att andra angelägna fiskevårdsåtgärder inte eftersätts utgår vi ifrån att denna fråga kan lösas på ett konstruktiv sätt.

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

1 000-tal kronor

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Verksamhetsområde Anslag	Utskottets <u>Reservantens förslag i förhållande till utskottets förslag</u>	
	förslag	Res. 1 (mp)
A Internationellt samarbete		
1 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m. (<i>ram</i>)	37 989	
B Jordbruk och trädgårdsnäring		
1 Statens jordbruksverk (<i>ram</i>)	229 907	
2 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m. (<i>ram</i>)	22 000	
3 Djurregister (<i>ram</i>)	14 000	
4 Statens utsädeskontroll (<i>ram</i>)	1 002	
5 Statens växtsortnämnd (<i>ram</i>)	1 371	
6 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket (<i>res.</i>)	26 740	+10 000
7 Bekämpande av växtsjukdomar (<i>ram</i>)	2 629	
8 Strukturstöd inom livsmedelssektorn (<i>ram</i>)	107 500	

Verksamhetsområde Anslag	Utskottets <u>Reservantens förslag i förhållande till utskottets förslag</u>	
	förslag	Res. 1 (mp)
9 Från EG-budgeten finansierat struktur- stöd (<i>ram</i>)	127 500	
10 Regionala stöd till jordbruket (<i>ram</i>)	717 000	
11 Från EG-budgeten finansierade region- ala stöd till jordbruket (<i>ram</i>)	325 000	
12 Kompletterande åtgärder inom jordbru- ket (<i>ram</i>)	1 370 000	
13 Från EG-budgeten finansierade kom- pletterande åtgärder inom jordbruket (<i>ram</i>)	1 307 500	
14 Arealersättning och djurbidrag m.m. (<i>ram</i>)	3 650 000	
15 Intervention och exportbidrag för jord- bruksprodukter (<i>ram</i>)	1 550 000	
16 Räntekostnader för förskotterade area- lersättningar m.m. (<i>ram</i>)	80 000	
17 Jordbrukets blockdatabas (<i>ram</i>)	18 040	
18 Jordbruks- och livsmedelsekonomiska institutet (<i>ram</i>)	4 000	
19 Ekologisk forskning (<i>ram</i>)	0	+5 000

Verksamhetsområde Anslag	Utskottets Reservantens förslag i förhållande till utskottets förslag	
	förslag	Res. 1 (mp)
C Fiske		
1 Fiskeriverket (<i>ram</i>)	59 058	
2 Strukturstöd till fisket m.m. (<i>ram</i>)	30 890	
3 Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m. (<i>ram</i>)	80 000	
4 Fiskevård (<i>ram</i>)	20 000	
D Rennäring m.m.		
1 Främjande av rennäringen m.m. (<i>ram</i>)	37 000	
2 Ersättningar för viltskador m.m. (<i>ram</i>)	56 000	
3 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m. (<i>ram</i>)	1 538	
E Djurskydd och djurhälsovård		
1 Statens veterinärmedicinska anstalt (<i>ram</i>)	80 563	
2 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen (<i>obet.</i>)	80 277	
3 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder (<i>ram</i>)	20 490	
4 Centrala försöksdjursnämnden (<i>ram</i>)	7 043	
5 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (<i>ram</i>)	90 950	

Verksamhetsområde Anslag	Utskottets Reservantens förslag i förhållande till utskottets förslag	
	förslag	Res. 1 (mp)
F Livsmedel		
1 Statens livsmedelsverk (<i>ram</i>)	108 926	
2 Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden: Avvecklingskostnader (ändr. benämning) (<i>ram</i>)	597	
3 Kostnader för livsmedelsberedskap (<i>ram</i>)	23 658	
4 Livsmedelsstatistik (<i>ram</i>)	24 588	
5 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten (<i>ram</i>)	3 700	
6 Exportfrämjande åtgärder (<i>ram</i>)	15 000	-15 000
G Utbildning och forskning		
1 Sveriges lantbruksuniversitet (<i>ram</i>)	1 080 919	
2 Skogs- och jordbrukets forskningsråd: Förvaltningskostnader (<i>ram</i>)	11 158	
3 Skogs- och jordbrukets forskningsråd: Forskning och kollektiv forskning (<i>ram</i>)	197 285	
4 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien (<i>obet.</i>)	920	

Verksamhetsområde Anslag	Utskottets förslag	Reservantens förslag i förhållande till utskottets förslag Res. 1 (mp)
H Skogsnäring		
1 Skogsvårdsorganisationen (<i>ram</i>)	268 022	
2 Insatser för skogsbruket (<i>ram</i>)	75 700	
3 Internationellt skogssamarbete (<i>ram</i>)	1 405	
4 Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning (<i>ram</i>)	6 000	
Summa för utgiftsområdet	11 973 865	±0

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar – regeringens förslag och motionsförslagen

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	m	kd	c	fp	mp
Internationellt samarbete							
A 1	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	(ram)	37 989				
Jordbruk och trädgårdsnäring							
B 1	Statens jordbruksverk	(ram)	229 907	-5 000	-23 000		-111 000
B 2	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	(ram)	22 000				
B 3	Djurregister	(ram)	14 000				
B 4	Statens utsädeskontroll	(ram)	1 002				
B 5	Statens växtsortnämnd	(ram)	1 371				
B 6	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	(res.)	26 740		+25 000		+10 000
B 7	Bekämpande av växtsjukdomar	(ram)	2 629				
B 8	Strukturstöd inom livsmedelssektorn	(ram)	107 500				
B 9	Från EG-budgeten finansierat strukturstöd	(ram)	127 500				
B 10	Regionala stöd till jordbruket	(ram)	717 000				
B 11	Från EG-budgeten finansierade regionala stöd till jordbruket	(ram)	325 000				

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	m	kd	c	fp	mp
B 12	Kompletterande åtgärder inom jordbruket	(ram)	1 370 000				
B 13	Från EG-budgeten finansierade kompletterande åtgärder inom jordbruket	(ram)	1 307 500				
B 14	Arealersättning och djurbidrag m.m.	(ram)	3 650 000	+1 350 000			
B 15	Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	(ram)	1 550 000				
B 16	Räntekostnader för förskotterade arealersättningar m.m.	(ram)	80 000				
B 17	Jordbrukets blockdatabas	(ram)	18 040				
B 18	Jordbruks- och livsmedelsekonomiska institutet	(ram)	4 000	-4 000			
<i>Motionsförslag</i>							
B 19	Ekologisk forskning	(ram)					+5 000
B 20	REKO-stöd trädgårdsnäring	(ram)		+13 000			
B 21	Avbyttjänst	(ram)		+30 000			
B 22	Engångsvis mjölkproduktionsinsats i skogs- och mellanbygd	(ram)		+50 000			
B 23	Katastrofersättning	(ram)		+30 000			
B 24	Exportkreditgaranti	(ram)		+30 000			
B 25	Kompensationsersättning för koldioxidskatt	(ram)		+10 000			

Anslag		Anslags- typ	Regeringens förslag	m	kd	c	fp	mp
Fiske								
C 1	Fiskeriverket	(ram)	59 058					
C 2	Strukturstöd till fisket m.m.	(ram)	30 890					
C 3	Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	(ram)	80 000					
C 4	Fiskevård	(ram)	20 000		+5 000			
Rennäring m.m.								
D 1	Främjande av rennäringen m.m.	(ram)	37 000		+13 000			
D 2	Ersättningar för viltskador m.m.	(ram)	56 000					
D 3	Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	(ram)	1 538					
Djurskydd och djurhälsovård								
E 1	Statens veterinärmedicinska anstalt	(ram)	80 563					
E 2	Bidrag till distriktsveterinärorganisationen	(obet.)	80 277				+7 000	
E 3	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	(ram)	20 490				+4 000	
E 4	Centrala försöksdjursnämnden	(ram)	7 043					
E 5	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	(ram)	90 950					

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	m	kd	c	fp	mp
Livsmedel							
F 1	Statens livsmedelsverk	(ram)	108 926				
F 2	Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden: Avvecklingskostnader (ändr. benämning)	(ram)	597				
F 3	Kostnader för livsmedelsberedskap	(ram)	23 658				
F 4	Livsmedelsstatistik	(ram)	24 588				
F 5	Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten	(ram)	3 700				
F 6	Exportfrämjande åtgärder	(ram)	15 000		+35 000	+30 000	-15 000
Utbildning och forskning							
G 1	Sveriges lantbruksuniversitet	(ram)	1 080 919				
G 2	Skogs- och jordbrukets forskningsråd: Förvaltnings- kostnader	(ram)	11 158				
G 3	Skogs- och jordbrukets forskningsråd: Forskning och kollektiv forskning	(ram)	197 285				

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	m	kd	c	fp	mp
Skogsnäring							
H 1	Skogsvårdsorganisationen	(ram)	268 022	+5 000			
H 2	Insatser för skogsbruket	(ram)	75 700		+3 000		
H 3	Internationellt skogssamarbete	(ram)	1 405		+1 000		
H 4	Från EG-budgeten finansierade medel för skogs- skadeövervakning	(ram)	6 000				
Summa för utgiftsområdet			11 973 865	±0	+1 568 000	+30 000	-100 000 ±0

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	2
Motioner från allmänna motionstiden 1998.....	5
Utfrågningar, uppvaktningar m.m.....	9
Utskottet	9
1. Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringsar	9
2. Internationellt samarbete (A)	14
3. Bidrag till vissa internationella organisationer m.m. (A 1)	14
4. Jordbruk och trädgårdsnäring (B)	15
5. Statens jordbruksverk (B 1)	16
6. Stöd till jordbrukets rationalisering m.m. (B 2), Djurregister (B 3), Statens utsädeskontroll (B 4) och Statens växtsortnämnd (B 5).....	19
7. Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket (B 6)	19
8. Bekämpande av växtsjukdomar (B 7), Strukturstöd inom livsmedelssektorn (B 8), Från EG-budgeten finansierade struktur- stöd (B 9), Regionala stöd till jordbruket (B 10) och Från EG- budgeten finansierade regionala stöd till jordbruket (B 11).....	20
9. Kompletterande åtgärder inom jordbruket (B 12) och Från EG- budgeten finansierade kompletterande åtgärder inom jordbruket (B 13).....	20
10. Arealersättningar och djurbidrag m.m. (B 14)	23
11. Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter (B 15), Räntekostnader för förskottade arealersättningar m.m. (B 16) och Jordbrukets blockdatabas (B 17)	24
12. Jordbruks- och livsmedelsekonomiska institutet (B 18)	24
13. Fiske.....	26
14. Fiskeriverket (C 1), Strukturstöd till fisket m.m. (C 2) och Från EG-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m. (C 3)	28
15. Fiskevård (C 4)	28
16. Rennäring m.m. (D)	30
17. Främjande av rennärigen m.m. (D 1)	31
18. Ersättningar för viltskador m.m. (D 2).....	33
19. Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m. (D 3)	34
20. Djurskydd och djurhälsovård	34
21. Statens veterinärmedicinska anstalt (E 1)	36
22. Bidrag till distriktsveterinärorganisationen (E 2).....	36
23. Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder (E 3)	37
24. Centrala försöksdjursnämnden (E 4) och Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (E 5).....	37
25. Livsmedel (F).....	38

26. Statens livsmedelsverk (F 1), Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden (F 2), Kostnader för livsmedelsberedskap (F 3), Livsmedelsstatistik (F 4) och Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten (F 5)	39
27. Exportfrämjande åtgärder (F 6).....	39
28. Utbildning och forskning (G).....	41
29. Sveriges lantbruksuniversitet (G 1).....	43
30. Skogs- och jordbrukets forskningsråd: Förvaltningskostnader (G 2).....	46
31. Skogs- och jordbrukets forskningsråd: Forskning och kollektiv forskning (G 3).....	46
32. Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien (G 4)	47
33. Skogsnäring (H).....	47
34. Skogsvårdsorganisationen (H 1)	50
35. Insatser för skogsbruket (H 2).....	51
36. Internationellt skogssamarbete (H 3)	52
37. Från EG-budgeten finansierade medel för skogsskadeövervakning (H 4).....	52
Hemställan	52
Reservationer.....	55
Särskilda yttranden	58
Bilaga 1 Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 23	63
Bilaga 2 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk m.m.	68